

Parlamentul României
Camera Deputaților

Domnului Valer DORNEANU,
Președintele Curții Constituționale

DOMNULE PREȘEDINTE,

În conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituția României și art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, deputații menționați în anexa atașată formulăm prezenta

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară (PLx 373/2018), pe care o considerăm neconformă cu o serie de prevederi din Constituția României, pentru motivele expuse în continuare.

I.) SITUAȚIA DE FAPT

Legea care face obiectul prezentei sesizări a fost inițiată în anul 2018, sub denumirea „Propunere legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, a Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și a Deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului” de către 180 de senatori și deputați ai PSD și ALDE.

Conform expunerii de motive atașate propunerii legislative, inițiatorii au urmărit punerea în acord a dispozițiilor Codului de procedură penală cu o serie de decizii ale Curții Constituționale, cu prevederile Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, ale Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și armonizarea unor texte cu practica izvorâtă din hotărârile instanțelor judecătorești.

II. MOTIVE EXTRINSECI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Legea încalcă principiul bicameralismului consacrat de art.61 alin. (2) și art.75 din Constituția României

Referitor la principiul bicameralismului Curtea Constituțională a dezvoltat o jurisprudență consistentă, consacrand existența acestuia ca element extrinsec de constituționalitate. În acest sens, prin decizia nr.718/2017 referitoare la admiterea obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, Curtea a detaliat următoarele aspecte esențiale privind principiul bicameralismului:

„[...] Prin Decizia nr. 62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 161 din 3 martie 2017, paragraful 32, Curtea a constatat, de asemenea, că "pornind de la premisa că legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, Curtea reține că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Or, din analiza dispozițiilor deduse controlului de constituționalitate, Curtea constată că soluțiile adoptate de Camera Deputaților nu au făcut obiectul inițiativei legislative și nu au fost dezbătute în Senat. Cu alte cuvinte, Camera Deputaților, adoptând Legea pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate modificări care vizau aspecte esențiale în structura și filosofia legii, contrar art. 61 din Constituție. De asemenea, Curtea mai constată că legea adoptată de Camera Deputaților se îndepărtează de la scopul avut în vedere de inițiatorii săi."

[...] În lipsa unei consacări exprese a principiului bicameralismului în corpul Legii fundamentale și sintetizând constatările de principiu cuprinse în jurisprudența în materie a Curții Constituționale, se poate afirma că acest principiu se caracterizează prin câteva elemente imuabile, în funcție de care se poate decide respectarea sa. Astfel, trebuie avut în vedere: scopul inițial al legii, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ; dacă există deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, respectiv, dacă există o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

[...] Așadar, analizând, mai întâi, primul element determinant, respectiv scopul originar al legii, Curtea reține că, în forma sa inițială, propunerea legislativă cu titlul "Lege pentru modificarea Legii nr. 334/2006 republicată în Monitorul Oficial al României nr. 446/23.06.2015" conținea un articol unic cu următorul conținut: "La art. 59 alin. (2) se elimină." Potrivit expunerii de motive ce o însoțește, abrogarea este necesară "întrucât reglementările conținute de acestea se

regăsesc în dispozițiile art. 50 alin. (4) din aceeași lege, respectiv organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale participante la alegeri fac subiectul controlului Autorității Electorale Permanente numai în perioada electorală și numai în legătură cu aceasta."

[...] Este adevărat că, în cazul de față, Senatul, în calitate de Cameră de reflecție, a respins propunerea legislativă, însă acest act de voință politică, concretizat prin votul de respingere al primei Camere, nu oferă Camerei decizionale posibilitatea de a face abstracție de scopul inițial al legii, de concepția și filosofia propunerii legislative, astfel cum se reflectă în obiectul de reglementare al legii. Așa fiind, Curtea reține, în urma studiului comparativ dintre cele două forme adoptate de către cele două Camere ale Parlamentului, că scopul final al legii, în forma sa trimisă spre promulgare, se îndepărtează în mod radical de scopul său original, chiar dacă acel unic articol al propunerii legislative, de abrogare a unei norme juridice din corpul Legii nr. 334/2006, a fost menținut. Cele 101 amendamente adoptate de Camera decizională sunt, prin conținutul lor normativ, de natură să determine un alt scop și o altă concepție legislativă, respectiv, în principal, reorganizarea și reformularea, cel puțin din punct de vedere al tehnicii legislative, a faptelor ce constituie contravenții în materia finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a sancțiunilor corespunzătoare, iar, în secundar, întărirea rolului de control al Autorității Electorale Permanente asupra activității și modului de finanțare al partidelor politice.

[...] Astfel, cele mai importante amendamente adoptate în Camera decizională, față de actuala redactare a Legii nr. 334/2006, se referă la obligația partidelor politice de a publica în Monitorul Oficial numai cuantumul veniturilor anuale obținute din cotizații la nivelul întregului partid, nu și la nivelul filialelor județene sau locale sunt - art. unic pct. 1; majorarea sumei alocate anual partidelor politice de la bugetul de stat, de la cel puțin 0,01% până la cel mult 0,04% din produsul intern brut, și nu din veniturile prevăzute la bugetul de stat, cum dispune Legea nr. 334/2006 - art. unic pct. 6; aplicarea prevederilor art. 48 alin. (4) și (5) și pentru alegerile locale parțiale - art. unic pct. 12; obligarea partidelor să depună anual la Autoritatea Electorală Permanentă un raport anual sintetic al veniturilor și cheltuielilor anuale, și nu detaliat - art. unic pct. 13; schimbarea situațiilor în care contravenientul este obligat să verse la bugetul de stat sumele de bani și/sau contravaloarea în bani a bunurilor și serviciilor care au constituit obiectul contravenției, în baza hotărârii Autorității Electorale Permanente - art. unic pct. 15; instituirea unei noi sancțiuni contravenționale constând în confiscarea doar a sumelor de bani care depășesc limitele prevăzute de lege pentru donații, împrumuturi, contribuții și cheltuieli electorale, cu excepția sumelor neutilizate - art. unic pct. 16; extinderea ariei de aplicare a dispozițiilor legii și la alianțele politice - art. unic pct. 18; obligația Autorității Electorale Permanente de a îndruma partidele politice, alianțele politice și electorale și candidații independenți în respectarea legilor și standardelor internaționale în materie, respectiv de a acorda prioritate activității de prevenire, în raport cu cea de sancționare - art. unic pct. 19.

[...] Prin urmare, este evident aportul semnificativ cantitativ, dar și calitativ pe care îl aduce legea în forma trimisă la promulgare, față de forma supusă dezbaterii Camerei de reflecție. Așa cum s-a arătat și în jurisprudența în materie a Curții Constituționale, principiul bicameralismului trebuie să concilieze structura bicamerală a Parlamentului nostru - bicameral atât în sens instituțional, cât și funcțional -, adică să permită fiecărei Camere să-și exprime voința politică în privința unei anumite problematice supuse legiferării, cu respectarea prevederilor art. 75 din Constituție referitoare la ordinea de sesizare a celor două Camere în funcție de categoriile din care fiecare propunere legislativă sau proiect de lege face parte, dar și cu respectarea art. 61 din Constituție, în virtutea căruia legiferarea este opera întregului Parlament, ca entitate unică și suverană. De aceea, este contrar principiului bicameralismului ca reglementări de substanță, care se îndepărtează de concepția originală a legii și care îi

conferă acesteia o altă configurație, să fie adoptate de forul decizional, fără ca acestea să fi fost dezbătute și de prima Cameră. O astfel de procedură echivalează cu eliminarea primei Camere, în calitate de prim-legiuitor sau "prim cititor" al legii, și transformarea Parlamentului într-unul unicameral, cel puțin sub aspect funcțional.

[...]Or, concepția legiuitorului constituant a avut în vedere o autoritate legiuitoare unică, suverană, dar structurată în două Camere, tocmai în ideea preeminenței principiului suveranității naționale - art. 2 alin. (1) din Actul fundamental - și a principiului colaborării instituționale, cu scopul final al sporirii garanțiilor referitoare la calitatea actului de legiferare, în măsură să reflecte cât mai fidel și real voința suverană a poporului român. De aceea, nu se poate susține că principiul bicameralismului limitează rolul Camerei decizionale la a adopta aceeași formă dezbătută în Camera de reflecție sau cu ușoare modificări și/sau completări, așa cum nu este întemeiată nici susținerea potrivit căreia calitatea de for decizional conferă respectivei Camere prerogativa "deciziei definitive", în sensul de totală autonomie și independență de legiferare. În acest sens, Curtea a arătat că sintagma "decide definitiv" cu privire la Camera decizională, din art. 75 alin. (3) al Constituției, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări, însă, în acest caz, Camera decizională nu poate modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator (Decizia nr. 624/2006, precitată).

[...] În sensul celor de mai sus sunt și constatările Curții reținute în Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 134 din 21 februarie 2017, paragraful 37: „Bicameralismul nu înseamnă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de Camera de reflecție, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/propunerii legislative." (A se vedea, în același sens, și Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 586 din 21 iulie 2017, paragraful 45).

[...] Pentru toate aceste considerente, raportat la analiza comparativă dintre cele două forme adoptate de fiecare dintre cele două Camere, Curtea constată că legea ce constituie obiectul controlului de constituționalitate a fost adoptată cu încălcarea principiului bicameralismului.

[...] În jurisprudența sa, Curtea a reținut că, în condițiile constatării neconstituționalității extrinseci a unei legi ce constituie obiectul controlului de constituționalitate a priori, nu se mai impune analiza celorlalte critici de neconstituționalitate formulate (în acest sens, ilustrative sunt deciziile nr. 89/2017, paragraful 68, nr. 747/2015, paragraful 35, sau nr. 442/2015, paragraful 33).

[...] În concluzie, Curtea constată că legea criticată contravine principiului bicameralismului, având în vedere, în esență, faptul că, ignorând scopul inițial și obiectul de reglementare al propunerii legislative, Camera Deputaților - în calitate de Cameră decizională, a adoptat un număr impresionant (101) de amendamente, de natură să transforme în mod radical, prin aportul lor cantitativ și calitativ, filosofia ce a stat la baza inițierii demersului legislativ și excluzând, astfel, prima Cameră - cea de reflecție - de la procesul de legiferare, ce trebuie să reprezinte însă opera întregului Parlament”.

În analiza celor trei elemente descrise de Curtea Constituțională ca necesare pentru respectarea principiului bicameralismului raportat la legea supusă controlului de constituționalitate, legea pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind

organizarea judiciară, identificăm ca prim aspect că voința politică originară a autorilor inițiativei legislative a fost aceea de a proceda la modificarea normelor de procedură penală pentru a pune în acord aceste norme cu deciziile Curții Constituționale referitoare la neconstituționalitatea unor articole din Codul de Procedura Penală cât și transpunerea în legislația națională a două directive europene. În concordanță cu acest scop autorii au intitulat propunerea legislativă *„Propunere legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, a Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și a Deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului”*

În desfășurarea procedurii parlamentare, camera de reflecție, Senatul României, a procedat la modificarea conținutului actului normativ, inclusiv a titlului. După modificare titlul actului normativ este: *„Proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară”*.

Soluția a fost păstrată și de camera decizională, Camera Deputaților. Includerea modificărilor și completărilor Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară în corpul legii care face obiectul sesizării de neconstituționalitate nu a fost avută în vedere de autorii inițiativei legislative fiind opera exclusivă a corpului legiuitor. Această afirmație este confirmată prin inexistența unei referiri la această reglementare în expunerea de motive, parte integrantă a propunerii legislative. extinderea activității de legiferare prin propunerea legislativă supusă criticii de neconstituționalitate și cu privire la modificarea și completarea Legii nr.304/20004 privind organizarea judiciară, fără ca această acțiune sa fi fost avută în vedere de autorii propunerii legislative și fără a respecta procedura parlamentară, în sensul în care în aceeași perioadă de timp exista pe ordinea de zi a Camerei Deputaților și ulterior, a Senatului o inițiativă distinctă de modificare și completare a Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, constituie o încălcare a scopului pentru care a fost exercitat dreptul la inițiativă legislativă, fiind transgresată voința politică originară a autorilor propunerii legislative, forma finală a legii, astfel cum a fost trimisă la promulgare îndepărtându-se în mod radical de scopul său original.

De asemenea, constatăm că legea în forma trimisă la promulgare conține un aport semnificativ cantitativ dar mai ales calitativ al Camerei decizionale, Camera Deputaților, față de forma supusă dezbaterii Camerei de reflecție, Senatul României. Aducem ca argument introducerea în lege, în Camera decizională, a patru noi proceduri, cu impact major asupra procesului penal, asupra cărora Camera de reflecție nu s-a pronunțat. Aceste proceduri sunt următoarele:

„La articolul 25, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile instanței penale cu privire la latura civilă sunt opozabile doar părților din procesul penal în care s-a pronunțat hotărârea.”

„ La articolul 68, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alin. (2¹), cu următorul cuprins:

„(2¹) În caz de admitere a abținerii sau recuzării judecătorului, cel care îl înlocuiește pe judecătorul care s-a abținut sau a fost recuzat se desemnează aleatoriu.”

„Art. 370⁵. – Dacă pe parcursul judecării cauzei se constată că actele sau probele efectuate sau administrate în cursul cercetării penale sunt lovite de nulitate, acestea sunt eliminate din cauză, indiferent de soluția”

„Art. 386.

(2) Schimbarea încadrării juridice a faptei nu poate fi pusă în discuție în privința altei situații de fapt decât cea reținută în Rechizitoriu. În cazul în care se constată că situația de fapt este diferită decât cea reținută la trimiterea în judecată se poate dispune reluarea urmăririi penale cu privire la acele fapte, dacă ele pot constitui o altă infracțiune.”

Constituie o evidență faptul că oricare din textele enumerate mai sus poate modifica situația procesuală a oricărei părți în cazul aplicării acestora în procesul penal. De aceea, în opinia noastră, suntem în situația în care „reglementări de substanță, care se îndepărtează de concepția originară a legii și care îi conferă acesteia o altă configurație să fie adoptate de forul decizional, fără ca acestea să fi fost dezbătute și de prima Cameră. O astfel de procedură echivalează cu eliminarea primei Camere, în calitate de prim-legiuitor sau prim-cititor al legii și transformarea Parlamentului într-unul unicameral, cel puțin sub aspect funcțional” (decizia CCR nr.718/2017).

Sub al treilea aspect constatăm că în privința conținutului juridic al legii, în forma adoptată de Camera decizională, se evidențiază includerea a patru noi reglementări de drept procesual penal, antecitate, neevaluate de prima cameră sesizată. Aplicarea acestora în procesul penal are un impact major asupra regulilor de procedură urmate în procesul penal, ceea ce ne determină să afirmăm că suntem în situația unei diferențe majore de conținut între forma legii adoptată de Senatul României și cea adoptată de Camera Deputaților, normele la care ne referim prevăzute la punctele 16, 34, 227 și 229 nefiind în legătură directă cu alte norme discutate în prima cameră sesizată ci constituie proceduri noi izvorâte din voința politică a Camerei decizionale.

Analiza celor trei elemente imuabile ale principiului bicameralismului aplicate textului normativ conținut de legea criticată ne arată ca suntem în situația încălcării principiului bicameralismului deoarece legea se îndepărtează de voința originară a autorilor inițiativei, are o formă cu un conținut semnificativ diferit, adoptată de Camera decizională față de forma adoptată de Camera de reflecție cât și configurație semnificativ diferită sub aspect cantitativ, dar mai ales calitativ, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

Vă rugăm să constatați că legea este neconstituțională în ansamblul său deoarece sunt încălcate dispozițiile art.61 alin. (2) și art.75 din Constituția României care configurează principiul bicameralismului.

2. Legea a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art.69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, fapt care aduce atingere prevederilor art.1 alin. (5) din Constituția României

Statul de drept se întemeiază pe domnia legii. Din această perspectivă respectarea normelor legale reprezintă o obligație care incumbă tuturor cetățenilor români cât și tuturor autorităților publice. Activitatea autorității legiuitoare este de asemenea subsumată obligației expuse mai sus, fiind reglementată prin regulamentele proprii de organizare și funcționare. Respectarea dispozițiilor regulamentare este fundamentală pentru buna desfășurare a activității de legiferare în România. Orice lege trebuie adoptată în condiții de deplină transparență, prin voința politică exprimată conform propriei conștiințe a fiecărui membru al corpului legiuitor, după studiul aprofundat al normelor supuse dezbaterii parlamentare. Pentru formarea voinței politice a fiecărui membru al Parlamentului, regulamentele parlamentare și în speță Regulamentul Camerei Deputaților prevede un termen de 5 zile de la data la care comisia de

specialitate avizează prin raport legea până la dezbateră acesteia în ședința Camerei Deputaților, conform art.69 alin. (2). Această dispoziție imperativă a fost încălcată cu privire la legea supusă discuției de constituționalitate, deoarece legea fost avizată de comisia specială raportoare în data de 18 Iunie 2018 și în aceeași zi a fost dezbătută și aprobată în ședința Camerei Deputaților.

Aplicarea procedurii de dezbatere în ședința Camerei Deputaților în privința legii pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară în aceeași zi în care a fost avizată prin raport de comisia specială constituie o încălcare a Constituției deoarece deputații care nu au fost membrii ai comisiei nu au avut posibilitatea de a-și forma opinia asupra propunerii legislative adoptată cu amendamente de comisia specială, aflându-se în situația de a exercita un mandat imperativ. Termenul de 5 zile prevăzut de art.69 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților este imperativ indiferent dacă este aplicată procedura ordinară de dezbatere sau procedura de urgență: *„raportul va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbateră proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională.”*

Cu privire la cele detaliate mai sus, concluzionăm prin a constata încălcarea dispozițiilor art.69 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, ceea ce atrage implicit încălcarea dispozițiilor art.1 alin. (4) coroborat cu art.69 alin.(2) din Constituția României. Vă rugăm să constatați că legea este neconstituțională în ansamblul său.

3. Legea încalcă dispozițiile art.8 alin.(4) și ale art.16 alin.(1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României

Conform acestor dispoziții, tehnica normativă obligă legiuitorul să adopte acte normative cu un conținut clar astfel încât destinatarul normei să poată avea reprezentarea comportamentului social adecvat normei respective. Conform art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000 norma juridică trebuie să fie clară, fluentă și inteligibilă, iar în conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(1) trebuie evitat paralelismul legislativ. În contradicție cu dispozițiile legale invocate mai sus, Parlamentul României a adoptat legea criticată având în conținutul său norme contradictorii, pe de o parte, ceea ce înfrânge cerința privind claritatea legii, cerința prevăzută de art.8 alin.(4) din Legea nr.24/2000 iar, pe de altă parte, legea conține aceleași norme încadrate în mai multe articole, ceea ce generează existența unor dispoziții legale cu același conținut normativ, cu încălcarea dispozițiilor art.16 alin.(1) din Legea nr.24/2000.

Evidențiem, în acest sens, normele contradictorii existente în dispozițiile legii supuse controlului de constituționalitate, cât și paralelismele legislative pe care le regăsim în dispozițiile acestei legi.

a) Contraritate de norme:

Între Art. 10, alin. (2) și art. 94 alin. (1), (4), (7);

Între Art. 25, alin. (4) și art. 435 alin. (1);

Între Art. 61 și art. 103;

Între Art. 64, alin. (4) și (5) și art. 549¹, cu referire și la art. 318 și art. 327 alin. (1) lit. b);

Între Art. 77 și art. 305;

Între Art. 211 și art. 215¹ alin. (6);

Între Art. 276, alin. (5¹) și art. 276 alin. (5);

Între Art. 292, alin. (2) și art. 55 alin. (6);

Între Art. 305 și art. 307;

Între Art. 305 alin. (1¹) și art. 488¹ alin. (2) lit. b), precum și art. 5;

Între Art. 386 alin. (3) și art. 371;

Între Art. 453 alin. (1) și art. 406 lit. g);

Între Art. 453 alin. (1) și art. 598 alin. (1) lit. d)

Acestea reprezintă norme juridice din Codul de Procedură penală și prezenta lege de modificare a acestuia.

- b) Paralelisme normative între textele normative din legea supusă controlului și alte norme juridice :

Art. 46 alin. (6) și prevederile Legii 254/2013;

Art. 8 alin.(2) și prevederile Legii 304/2004;

Art. 10 alin. (5) și art. 8 din Codul de procedură penală;

Art. 92 alin. (2) cu art. 83 lit. b¹ din Codul de procedură penală;

Art. 102 cu art. 281 din Codul de procedură penală;

Art. 110 alin. (1¹) cu art. 110 alin. (5) din Codul de procedură penală;

Art. 145¹ cu prevederile Legii 51/1991

Art. 158 alin. (2) lit. b) cu art. 97 din Codul de procedură penală;

Art. 305 cu art. 307 din Codul de procedură penală;

Art. 305 alin. (1¹) cu 488¹, alin. (2) lit. b) li art. 314 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală;

Art. 370¹ cu prevederile Legii 304/2004 repartizarea aleatorie;

Art. 309 alin. (5) cu prevederile Legii 304/2004 repartizarea aleatorie;

Art, 426 alin.(2)-(4) cu art. 438 alin. (2) din Codul de procedură penală;

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

III.) MOTIVE INTRINSECI DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Art. I pct. 4, prin raportare la art. 4 alin. (3) și (4) din Codul de procedură penală

„Art. 4 - (3) În cursul urmăririi penale și al judecării cauzei sunt interzise comunicările publice, declarațiile publice precum și furnizarea de alte informații, direct sau indirect, provenind de la autorități publice referitoare la faptele și persoanele ce fac obiectul acestor proceduri. Persoanele din cadrul autoritatilor publice nu se pot referi la persoanele suspectate sau inculcate ca și cum acestea ar fi vinovate decât în cazul în care exista o hotărâre definitivă de condamnare cu privire la acele fapte.

(4) Prin excepție, în cursul urmăririi penale sau al judecării organele de urmărire penală sau instanța de judecată pot comunica public date despre procedurile penale care se desfășoară doar atunci când datele furnizate justifică un interes public prevăzut de lege sau acest lucru este necesar în interesul descoperirii și aflării adevărului în cauză.”

Potrivit art. 4 alin. (3) din Directiva (UE) 2016/343 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directiva nu împiedică autoritățile să difuzeze informații în mod public

privind procedurile penale atunci când acest lucru este strict necesar din motive legate de ancheta penală sau în interes public, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție. Așadar, Directiva nu introduce o interdicție absolută a dreptului autorităților de a oferi informații legate de procedurile penale aflate în curs de desfășurare, ci realizează o circumstanțiere, în sensul ca acestea „să nu se refere la persoana respectivă ca fiind vinovată”.

În același sens, potrivit considerentului 16 din Preambulul Directivei, *„Prezumția de nevinovăție ar fi încălcată în cazul în care declarații publice ale autorităților publice sau decizii judiciare, **altele decât cele privind stabilirea vinovăției**, se referă la o persoană suspectată sau acuzată ca fiind vinovată, atât timp cât vinovăția persoanei respective nu a fost dovedită conform legii. Aceste declarații și decizii judiciare nu ar trebui să reflecte opinia că persoana respectivă este vinovată. Acest fapt nu ar trebui să aducă atingere actelor de urmărire penală care urmăresc să probeze vinovăția persoanei suspectate sau acuzate, cum ar fi rechizitoriul, și nici deciziilor judiciare în urma cărora produce efecte o hotărâre suspendată, cu condiția respectării dreptului la apărare. De asemenea, acest fapt nu ar trebui să aducă atingere hotărârilor preliminare de natură procedurală, luate de autoritățile judiciare sau de alte autorități competente, care se întemeiază pe suspiciuni sau pe elemente de probă incriminatoare, cum ar fi deciziile de arest preventiv, cu condiția ca aceste hotărâri să nu se refere la persoana suspectată sau acuzată ca fiind vinovată. Înaintea luării unei hotărâri preliminare de natură procedurală, autoritatea competentă ar putea fi nevoită să verifice dacă există suficiente elemente de probă incriminatoare împotriva persoanei suspectate sau acuzate care să justifice hotărârea respectivă, iar hotărârea poate conține referiri la aceste elemente.”*

Prin urmare, apreciem că alin. (3) și (4) ale art. 4 nu transpun în mod fidel prevederile Directivei, instituind o restricție asupra comunicărilor publice mult mai severă decât cea prevăzută în actul normativ european.

De asemenea, în lumina art. 20 alin. (1) și (2) din Constituție, care impune, *inter alia*, obligativitatea interpretării și aplicării dispozițiilor constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor prin prisma Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, apreciem că soluția normativă aleasă de legiuitor contravine prevederilor art. 30 alin. (1) și (2) și art. 31 alin. (1) și (2), referitoare la libertatea de exprimare și la dreptul la informație. În plus, menționăm că inclusiv dispozițiile Directivei nr. (UE) 2016/343 se interpretează prin raportare la CEDO, art. 13 din aceasta prevăzând că *„nicio dispoziție din prezenta directivă nu se interpretează ca reprezentând o derogare sau o limitare a vreunui drept sau garanție procedurală asigurate potrivit cartei, CEDO sau altor dispoziții relevante din dreptul internațional sau din dreptul oricărui stat membru care prevede un nivel mai ridicat de protecție.”*

Prin urmare, învederăm Curții următoarele considerente reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Decizia Paulikas contra Lituaniei (Cauza nr. 57435/09, parag. 48, 24 ianuarie 2017):

„De asemenea, Curtea reiterează că libertatea de exprimare garantată de art. 10 din Convenție include libertatea de a primi și difuza informații, inclusiv, într-o anumită măsură,

*dreptul de a căuta și accesa informații (a se vedea Mayqar Helsinki Bizottság contra Ungariei, nr. 18030/11, parag. 155-156, 8 noiembrie 2016). Prin urmare, **articolul 6 § 2 nu poate împiedica autoritățile să informeze publicul cu privire la anchete penale în desfășurare, dar este necesar ca acestea să o facă cu toată discreția și circumspecția nesare ca prezumția de nevinovăție să fie respectată** (a se vedea Allenet de Ribemont contra Franței, 10 februarie 1995, parag. 38, și Karakaş și Yeşilirmak contra Turciei, nr. 43925/98, parag. 50, 28 iunie 2005). **Curtea a mai reținut că într-o societate democratică este inevitabil ca informația să fie difuzată când este formulate o acuzație serioasă de abatere în funcție sau când solicitantul era o figură politică importantă la data prezumtivei încălcări. Totuși, această circumstanță nu poate justifica orice posibilă alegere a cuvintelor de către oficiali în interviurile acordate presei (a se vedea Butkevicius, nr. 48297/99, parag. 50; Arrigo și Vella contra Maltei (dec.), nr. 6569/04, 10 mai 2005; și Fatullayev contra Azerbaidjan, nr. 40984/07, parag. 161) În orice caz, evaluarea dacă o declarație a unui oficial constituie o încălcare a principiului prezumției de nevinovăție trebuie determinate în contextul circumstanțelor particulare în care declarația contestată a fost oferită. (a se vedea Daktaras contra Lituaniei, nr. 42095/98, parag. 43; Böhmer contra Germaniei, nr. 37568/97, parag. 60, 3 octombrie 2002; și Peša contra Croației, nr. 40523/08, parag. 141)."***

Așadar, din jurisprudența Curții transpare necesitatea asigurării unui just echilibru între dreptul la liberă exprimare al reprezentanților autorităților publice și dreptul la informație, pe de o parte, și principiul prezumției de nevinovăție, pe de altă parte.

Or, în speță, legiuitorul a restrâns dreptul organelor judiciare de a disemina informații despre procedurile penale în desfășurare strict cu privire la cele care sunt justificate de un „**interes public prevăzut de lege**” sau când sunt necesare „*în interesul descoperirii și aflării adevărului în cauză*”, contrar jurisprudenței CEDO, care a statuat că, în virtutea dreptului la liberă exprimare, care implică, în mod inerent, și dreptul de a primi și difuza informații, aplicarea principiului prezumției de nevinovăție nu poate împiedica autoritățile să informeze publicul cu privire la anchete penale în desfășurare, precum și că evaluarea dacă o declarație a unui oficial constituie o încălcare a prezumției de nevinovăție sau nu trebuie să se realizeze de la caz la caz, în funcție de circumstanțele concrete în care declarațiile au fost oferite.

De altfel, apreciem că nici textul constituțional nu permite limitarea dreptului publicului larg de a avea acces la informațiile referitoare la procedurile penale în desfășurare în maniera aleasă de legiuitor, întrucât, pe de o parte, art. 31 alin. (1) din Legea fundamental consacră dreptul persoanei de a avea acces la **orice informație de interes public**, fără a distinge dacă interesul public este prevăzut expres de lege sau nu, iar, pe de altă parte, măsura nu este „*proporțională cu situația care a determinat-o*”, astfel cum impune art. 53 alin. (2) din Constituție.

Pe cale de consecință, art. 4 alin. (3) și (4) încalcă art. 30 alin. (1) și (2) și 31 alin. (1) și (2) din Constituție.

2. Art. I pct. 4, prin raportare la art. 4 alin. (6) din Codul de procedură penală

„Art. 4 - (6) În cursul procesului penal este interzisă prezentarea publică a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni purtând cătușe sau alte mijloace de imobilizare sau afectate de alte modalități de natură a induce în percepția publică că acestea ar fi vinovate de săvârșirea unor infracțiuni.”

Potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, *“În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”*. Această obligație, care revine atât persoanelor fizice cât și persoanelor juridice, se aplică în egală măsură și Parlamentului, inclusiv în privința modului de exercitare a atribuției sale principale și esențiale, respectiv aceea de unică autoritate legiuitoare a țării, care constă în elaborarea proiectelor de lege și adoptarea acestora ca legi ale statului român.

Curtea Constituțională, a reținut, în jurisprudența sa constantă, că respectarea prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative constituie un veritabil criteriu de constituționalitate prin raportare la aplicarea art. 1 alin. (5) din Constituție.

În acest sens, prin Decizia nr. 26/2012, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, Curtea constată că prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară.

Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit căroră "Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției", și pe cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căroră, "în România, respectarea [...] legilor este obligatorie". Astfel, Curtea constată că reglementarea criticată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.”

De asemenea, în Decizia nr. 783/2012, Curtea a statuat că încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție atrage implicit afectarea principiului statului de drept, consacrat prin art. 1 alin. (3) din Constituție.

Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, *„Actele normative se inițiază, se elaborează, se adoptă și se aplică în conformitate cu prevederile Constituției României, republicată, cu dispozițiile prezentei legi, precum și cu principiile ordinii de drept”*, iar, potrivit art. 2 alin. (1), *„Tehnica legislativă asigură sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normative”*.

În același sens, Legea nr. 24/2000 instituie, în art. 13-15, principiul unicității reglementării în materie, potrivit căruia reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind într-un singur act normativ. De asemenea, potrivit dispozițiilor amintite, actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, fiind necesară corelarea acestuia cu prevederile normative cu care se află în conexiune, iar instituirea unei reglementări din aceeași materie și de același nivel poate fi cuprinsă într-un alt act normativ, doar dacă are caracter special față de actul ce cuprinde reglementarea generală în materie.

Instanța de contencios constituțional a valorificat aceste dispoziții în controlul de constituționalitate prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, sens în care amintim considerentele reținute în Decizia nr. 415/2010, având ca obiect o serie de prevederi din Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate:

*„De asemenea, Curtea constată că, potrivit art. 1 alin. (5) din Constituție, "În România, respectarea [...] legilor este obligatorie" iar, potrivit Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 777 din 25 august 2004, tehnica legislativă asigură sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. **În același sens, art. 13 din această lege instituie principiul unicității reglementării în materie, statuând că reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind într-un singur act normativ, iar potrivit art. 15, cu denumirea marginală "Evitarea paralelismelor", în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în două sau mai multe acte normative, iar în cazul existenței unor paralelisme, acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.***

Or, Curtea observă că, în domeniul activității de control al averii dobândite în perioada exercitării mandatelor sau a îndeplinirii anumitor funcții publice și de verificare a conflictelor de interese, există reglementări paralele, și anume, pe de-o parte, Legea nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 263 din 28 octombrie 1996, modificată și completată prin Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 21 aprilie 2003, iar pe de altă parte, Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, potrivit căreia activitatea de verificare privind averea dobândită în perioada exercitării mandatelor sau a îndeplinirii funcțiilor ori demnităților publice, după caz, a conflictelor de interese și a incompatibilităților se efectuează de către Agenția Națională de Integritate.”

Or, raportat la prezenta cauză, semnalăm că măsurile vizând restricționarea libertății de mișcare a suspectilor și inculpaților, în vederea prevenirii săvârșirii de infracțiuni, împiedicării sustragerii de la judecată sau de la executarea pedepselor ori a măsurilor privative de libertate,

precum și pentru protejarea vieții, integrității corporale și sănătății acestora, a personalului locului de deținere sau a oricăror altor persoane fac obiectul de reglementare al Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Prin urmare, dispozițiile art. 4 alin. (6) din Lege nu respectă exigențele de tehnică legislativă, care impun ca reglementările de același nivel și cu același obiect să se regăsească în același act normativ. Astfel, pentru a fi în acord cu principiul securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, norma criticată ar fi trebuit să se regăsească în Legea nr. 254/2013, și nu în Codul de procedură penală.

De asemenea, considerăm că art. 4 alin. (6) nu respectă exigențele principiului statului de drept, consacrat la art. 1 alin. (3) din Constituție, din motivele expuse în continuare.

Potrivit art 1 alin. (3) din Constituție, **„România este stat de drept, (...), în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor (...) reprezintă valori supreme, (...) și sunt garantate.”**

În jurisprudența sa, referitor la art. 1 alin. (3) din Constituție, Curtea Constituțională a reținut că prevederile acestuia **„impun legiuitorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul reducerii fenomenului infracțional (...) cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.”** (Decizia nr. 44/2016)

În aceeași decizie, referindu-se la tratamentul penal al minorilor, Curtea a constatat că **„atunci când stabilește regulile referitoare la tragerea la răspundere penală a minorului, legiuitorul trebuie să asigure un just echilibru între interesul individual al minorului și interesul general al societății de a-i găsi și a-i trage la răspundere penală pe autorii infracțiunilor și de a preveni atingerile ce pot fi aduse ordinii și siguranței publice, echilibru care este absolut necesar în scopul apărării valorilor constituționale.”** Apreciem că aceste considerente sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în privința reglementării măsurilor privitoare la restricționarea libertății de mișcare a suspectilor și inculpaților, care pot fi luate în cursul procesului penal.

Astfel, interzicerea absolută a prezentării în public a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni cu aplicarea de măsuri de constrângere, precum purtarea de cătușe sau alte mijloace de imobilizare, crează o stare de pericol asupra unor valori constituționale, precum viața, integritatea fizică și psihică, proprietatea privată sau inviolabilitatea domiciliului.

De altfel, chiar prevederea din Directiva (UE) 2016/343, a cărei transpunere se realizează prin art. 4 alin. (6) din Lege, stabilește că interzicerea mijloacelor de constrângere fizică **„nu împiedică statele membre să aplice măsuri de constrângere fizică impuse de**

circumstanțele specifice cauzei, legate de securitate sau menite să împiedice persoanele suspectate sau acuzate să se sustragă sau să ia contact cu terțe persoane” [art. 5 alin. (2)].

Prin urmare, considerăm că legiuitorul nu și-a respectat obligația de a stabili măsurile de constrângere în mod echitabil și proporțional, cu luarea în considerare atât a intereselor persoanelor care cad sub incidența legii penale, cât și a intereselor societății în general, obligație care rezultă inclusiv din jurisprudența Curții Constituționale, sens în care amintim de considerentele reținute Decizia nr. 711/2015, aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față, potrivit căreia „**în reglementarea sancțiunilor de drept penal de către legiuitor, trebuie stabilit un echilibru între dreptul fundamental, care face obiectul limitării impuse de sancțiune, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea.**”

3. Art. I pct. 5, prin raportare la art. 8 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 8 - (2) Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, la judecarea cauzei de un judecător imparțial și independent. Repartizarea tuturor cauzelor către judecători sau procurori se face aleatoriu.”

Dispozițiile privind repartizarea aleatorie a cauzelor către judecători și procurori nu au natura unor norme procesual penale, ci țin de organizarea judiciară, astfel că acestea ar fi trebuit cuprinse în legislația specifică, respectiv în Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Prin urmare, art. 8 alin. (2) teza a II-a contravine principiului unicității reglementării în materie, potrivit căruia reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind într-un singur act normativ, fapt care atrage încălcarea principiului securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, semnalăm că introducerea principiului repartizării aleatorii a cauzelor inclusiv în privința procurorilor nu se justifică, mai ales în contextul actual al diversificării fenomenului infracțional, care implică necesitatea de specializare a organelor de urmărire penală. Astfel, considerăm că luarea în vedere a specializării avute de către procurori drept criteriu în funcție de care să se realizeze repartizarea cauzelor constituie o garanție a dreptului la un proces echitabil, consacrat la art. 23 alin. (1) din Constituție, nesocotit prin prezenta dispoziție.

În plus, dispoziția nesocotește principiul controlului ierarhic, statuat la art. 132 alin. (1) din Constituție, care organizează activitatea Ministerului Public și care presupune că procurorul ierarhic superior are atât dreptul, cât și obligația, de a folosi resursa umană și materială în cel mai eficient mod pentru combaterea fenomenului infracțional.

4. Art. I pct. 6, prin raportare la art. 10 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 10 - (2) Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să asigure subiecților procesuali principali și avocatului timpul necesar pregătirii apărării, care nu

poate fi mai mic de 3 zile, cu excepția luării sau judecării măsurilor preventive, când termenul nu poate fi mai mic de 6 ore și înlesnirile necesare pregătirii apărării, prin punerea la dispoziție și comunicarea întregului material de urmărire penală în formă electronică.”

Potrivit art. 23 alin. (1) din Constituție, „Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor **într-un termen rezonabil**”.

Ținând cont de faptul că art. 20 alin. (1) și (2) din Constituție stabilește, *inter alia*, obligativitatea interpretării și aplicării dispozițiilor constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor prin prisma Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, înțelesul noțiunii de „*termen rezonabil*” ar trebui stabilit prin raportare la acestea.

Astfel, Curtea a statuat în repetate rânduri în sensul că „*durata rezonabilă a unei proceduri trebuie apreciată în funcție de circumstanțele cauzei și cu ajutorul următoarelor criterii: complexitatea afacerii, comportamentul reclamantului și al autorităților competente, precum și miza litigiului pentru cel interesat*” (a se vedea, *exempli gratia*, *Frylander contra Franței*, 27 iunie 2000, par. 43; , *Laino contra Italiei*, 18 februarie 1999, par. 18; *Maršálek contra Cehiei*, 4 aprilie 2006, par. 49; *Nichifor contra României* (nr. 1), 13 iulie 2006, par. 26).

Cu privire la termenul adecvat pentru pregătirea apărării, Curtea a stabilit că acesta se va stabili de la caz la caz (*Iglin contra Ucrainei*, nr. 39908/05, 12 ianuarie 2012, par. 65), fiind necesar să se identifice un echilibru între desfășurarea procedurii într-un termen rezonabil și alocarea unei perioade de timp suficiente pentru pregătirea apărării. Or, dacă ne raportăm, cu titlu de exemplu, la măsura reținerii, se poate constata că termenul de 6 ore este vădit disproporționat.

Prin urmare, introducerea unor limite minime de timp pentru pregătirea apărării, de 3 zile, respectiv de 6 ore pentru luarea sau judecarea măsurilor preventive, este arbitrară și contrară jurisprudenței CEDO precitate, fiind de natură a afecta durata rezonabilă a procedurii.

5. Art. I pct. 7, prin raportare la art. 10 alin. (4¹) din Codul de procedură penală

Murray v. UK, Saunders v. UK, Salabiaku v. Franța. (F.J.)

La articolul 10, după alineatul (4) se introduce un nou alineat, alin. (4¹), cu următorul cuprins:

„(4¹) Exercițarea dreptului de a nu da nicio declarație nu poate fi utilizată împotriva suspectului sau inculpatului în nicio fază a procesului penal, neputând constitui o circumstanță personală care să întemeieze convingerea organelor judiciare că persoana este vinovată de săvârșirea infracțiunii pentru care este cercetată și nu poate fi utilizată la coroborarea probelor.”

Rigorele legiferării își găsesc expresia în normele de tehnică legislativă, care trebuie respectate de legiuitorul român la elaborarea oricărui act normativ. Legea nr.24/2000 prevede, în acest sens, o serie de reguli, respectiv „textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și

inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce. În cadrul soluțiilor legislative preconizate trebuie să se realizeze o configurare explicită a conceptelor și noțiunilor folosite în noua reglementare, care au un alt înțeles decât cel comun, pentru a se asigura astfel înțelegerea lor corectă și a se evita interpretările greșite. Actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc.

În concret, prin folosirea sintagmei „în nicio fază a procesului penal”, legiuitorului îi scapă înțelesul și importanța atât a fazei de executare din cadrul procesului penal, precum și a consecințelor nefavorabile care vor fi atrase asupra inculpatului prin acest text normativ și a fazei de judecată însăși, când norme de drept substanțial sunt reglementate și condiționate de declarația inculpatului. Astfel, în cadrul individualizării judiciare a executării pedepsei sub forma suspendării sub supraveghere sau în cazul amânării aplicării pedepsei, declarația inculpatului în sensul de a fi de acord cu prestarea unei munci în folosul comunității este o condiție imperativă pentru aplicarea lor, potrivit art.83 alin.1 lit.c) C.pen. și art.91 alin.1 lit.c) C.pen. În consecință, „tăcerea inculpatului” va conduce, prin efectul legii substanțiale, în considerarea unei protecții procesuale, la înrăutățirea situației juridice a acestuia, magistratul neavând la îndemână nicio alternativă, singura fiind condamnarea cu executarea pedepsei în regim de detenție, evident când soluția s-a pronunțat în acest sens.

De asemenea, textul de lege este neclar și lipsit de rigoare juridică și în cazul în care legiuitorul omite faza de executare a procesului penal, faza care se activează după pronunțarea unei soluții, când persoana cercetată nu mai are calitatea de suspect sau de inculpat, ci calitatea de persoană condamnată. În acest ultim caz, legea procesual penală îi pune la dispoziție o serie de reglementări specifice fazei de executare, declarațiile persoanei condamnate sau invocarea dreptului la tăcere, nemă reprezentând garanții procesuale în contextul art.6 CEDO privind dreptul la un proces echitabil, având în vedere că prezumția de nevinovăție a fost răsturnată printr-o soluție de condamnare definitivă. În acest context, textul este neclar și lasă loc echivocului privind consecințele exercitării unui drept procesual, în faza de executare.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

**6. Art. I pct. 8, prin raportare la art. 10 alin. (5) din Codul de procedură penală
Principiul egalității de arme este o componentă a dreptului la un proces echitabil
și nu a dreptului la apărare, se încalcă normele de tehnică legislativă, L 24/2000!**

„La articolul 10, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal, cu respectarea principiului egalității de arme.”

Sintagma ”respectarea principiului egalității de arme” în contextul în care articolul 10 CPP reglementează dreptul la apărare, iar egalitatea de arme este o componentă a dreptului la un proces echitabil și nu a dreptului la apărare, nu este previzibilă, nefiind clar și precis care este obiectul reglementării. Nu este clar dacă referirea la respectarea principiului egalității de arme reprezintă o limitare a dreptului la apărare sau o prevedere complementară (în acest caz însă ar fi trebuit să se regăsească în conținutul art. 8 care reglementează caracterul echitabil al procesului penal și nu al art. 10).

Formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, este dificil să se adopte legi redactate cu o precizie absolută, dar și cu o anume suplețe, însă caracterul mult prea general și, uneori, chiar eliptic nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, par.55, sau Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei, par.59).

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

7. Art. I pct. 10, prin raportare la art. 10 alin. (5¹) din Codul de procedură penală

"Art. 10 - (5¹) Încălcarea drepturilor prevăzute la acest articol se sancționează cu nulitatea absolută a actelor efectuate cu nesocotirea acestora."

În primul rând, dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice."

În acest sens, învedereăm că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală, astfel că dispoziția criticată ar fi trebuit inclusă în cuprinsul acestei dispoziții.

În al doilea rând, considerăm că dispoziția este neclară sub aspectul termenului până la care nulitatea absolută poate fi invocată, sens în care semnalăm că art. 281 alin. (3) și (4) stabilesc două termene limită diferite, în funcție de cauza de nulitate incidentă. Considerăm că o eventuală interpretare în sensul că încălcarea garanțiilor procesuale prevăzute la art. 10 ar putea conduce la posibilitatea invocării nulității absolute în orice stadiu al procesului ar contraveni principiului securității raporturilor juridice și a termenului rezonabil de soluționare a procesului.

În al treilea rând, textul nu este suficient de clar pentru a fi aplicat, având în vedere că art. 10 cuprinde dispoziții largi, de principiu.

Prin urmare, având în vedere jurisprudența constantă a Curții Constituționale, care atribuie valențe constituționale normelor de tehnică legislativă prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, apreciem că art. 10 alin. (5)¹) contravine principiului securității raporturilor juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

8. Art. I pct. 16, prin raportare la art. 25 alin. (4) din Codul de procedură penală

„Art. 25 - (4) Dispozițiile instanței penale cu privire la latura civilă sunt opozabile doar partilor din procesul penal în care s-a pronunțat hotărârea.”

Potrivit art. 435 alin. (1) din Codul de procedură civilă, „hotărârea judecătorească este obligatorie și produce efecte numai între părți și succesorii acestora”, iar, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, „hotărârea este opozabilă oricărei terțe persoane atât timp cât aceasta din urmă nu face, în condițiile legii, dovada contrară.”

Astfel, considerăm că instituirea unor efecte diferite hotărârilor judecătorești cu privire la latura civilă a cauzei pronunțate de instanța penală față de cele pronunțate de instanța civilă nu își găsește nicio justificare, reglementarea fiind de natură a nega autoritatea de lucru judecat a celor dintâi.

În plus, sintagma „dispozițiile instanței penale cu privire la latura civilă” este ambiguă, nefiind clar dacă legiuitorul a dorit să se refere exclusiv la efectele hotărârii prin care s-a soluționat latura civilă sau la orice măsură dispusă în cursul procesului afectată acțiunii civile exercitate în procesul penal.

Pe cale de consecință, art. 25 alin. (4) contravine principiului securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

9. Art. I pct. 18, prin raportare la art. 31 din Codul de procedură penală

„Art. 31. – Avocatul asistă sau reprezintă părțile ori subiecții procesuali pe tot parcursul procesului, în condițiile legii.”

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, „orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat” (Decizia nr. 662/2014).

Or, prevederea criticată nu îndeplinește aceste cerințe, putând fi interpretată în sensul că asistența/reprezentarea este obligatorie necircumstanțiat, în toate cauzele penale, și cu privire la toți subiecții procesuali, inclusiv martori, experți, interpreți, agenți procedurali ș.a.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

Prin urmare, art. 31 contravine principiului securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, prevăzută la art. 1 alin. (5) din Constituție.

10. Art. I pct. 25, prin raportare la art. 47 din Codul de procedură penală

„Art. 47. – (1) Excepția de necompetență materială și cea de necompetență după calitatea persoanei pot fi ridicate în tot cursul procesului penal, până la pronunțarea unei hotărâri definitive.

(2) Excepția de necompetență teritorială poate fi invocată până la începerea cercetării judecătorești.

(3) Excepțiile de necompetență pot fi invocate din oficiu, de către procuror, de către persoana vătămată sau de către părți.”

Deși legiuitorul inițial a considerat că numai necompetența materială și după calitatea persoanei a instanței inferioare celei competente este de natură a leza drepturile procesuale ale inculpatului, în chiar însăși esența lor, și astfel se justifică și momentul procesual până la care poate fi reclamată încălcarea, dar și sancțiunea care intervine, nulitatea absolută, legiuitorul, cu încălcarea dreptului la un proces echitabil pentru toate părțile implicate, în componenta referitoare la termenul rezonabil, fără explicație și fără legătură cu dreptul apărut, extinde inexplicabil sfera și sancțiunea, prezumând în mod absolut că o instanță superioară sau un organ de urmărire penală superior celui competent să soluționeze cauza, ar fi „necompetent” profesional să participe la dezlegarea ei.

Altfel spus, nu mai este luată în considerare experiența profesională a magistraților care funcționează la instanțe sau parchete superioare și nu mai are relevanță acest aspect, legiuitorul prezumând absolut o lipsă de pregătire profesională demnă de a fi sancționată la modul cel mai dur, prin desființarea tuturor actelor procedurale și procesuale efectuate în acea cauză. Regulile referitoare la competență trebuie privite coroborat cu sancțiunea care intervine, cu momentul procesual în care poate fi invocat și cu consecința care decurge, potrivit art.281 C.pr.pen., astfel cum este propus spre modificare. Astfel, o necompetența materială sau după calitatea persoanei a unui parchet ierarhic superior celui competent potrivit legii, poate fi invocată în orice stare a procesului, deci chiar și în calea de atac a judecătii, consecință firească fiind desființarea întregii urmăririi penale și reluarea procesului penal cu faza de urmărire penală. În acest mod se tergiversează soluționarea cauzei penale, cu încălcarea disp.art. 6 din CEDO, în componenta referitoare la termenul rezonabil și art.21 alin. (3) din Constituție. Evident, legiuitorul dispune de competența exclusivă în legiferare, însă abordările legislative trebuie să fie în concordanță cu standardele CEDO și cu principiile constituționale.

De altfel, privitor la necompetența parchetelor, în cuprinsul Deciziei nr. 302/2017, Curtea Constituțională a precizat în paragraful 48 că nu poate fi de acceptat ca un parchet **ierarhic inferior** să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală în cauze care, potrivit legii, sunt date în competența unui parchet ierarhic superior, confirmând astfel că numai

necompetența organelor judiciare inferioare celor competente potrivit legii, poate constitui motiv de nulitate absolută.

11. Art. I pct. 29, prin raportare la art. 61 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 61. – (1) Ori de câte ori există probe sau indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, sunt obligate să întocmească un process verbal despre împrejurările constatate.”

Echitatea procedurii, privită în ansamblul său, este raportată în primul rând la desfășurarea procesului penal potrivit principiului legalității, în condițiile legii organice care reglementează regulile de drept procesual. Prin modificarea adusă, legiuitorul acordă o competență unui alt organ decât cel judiciar potrivit art.103 C.pr.pen., să identifice probe și să dea valoarea probatorie, respectiv organelor de constatare care nu au acest atribut.

Organele de constatare nu sunt organe judiciare, dimpotrivă, agentul constator având chiar aptitudinea de a fi audiat în calitate de martor. Legiuitorul se arată inconsecvent cu privire la rolul organului de constatare și la competența sa. Acesta, din datele pe care le percepe în mod nemijlocit, își poate forma o suspiciune rezonabilă, apreciere raportată la un spectator obiectiv și imparțial, mai mult decât atât chiar specializat potrivit art.61 lit.a)-c) C.pr.pen. Proba poate fi obținută, în mod legal, printr-un procedeu probatoriu, materializat în mijloc de proba. Or, legiuitorul a înțeles ca organul de constatare să aibă competența numai în a efectua o percheziție corporală sau ale vehiculelor (procedeu probatoriu), de a-l prinde pe făptuitor și de a-l prezenta de îndată organelor de urmărire penală. Prin întreaga reglementare, interpretată sistematic și istoric, a dispozițiilor art.61 C.pr.pen., competența organului de constatare nu poate fi extinsă peste limita prevăzută în cadrul acestor dispoziții sau prin conferirea unor noi competente, altele decât cele care sunt deja reglementate, în vederea realizării scopului propus prin modificarea adusă dispozițiile art.61 alin. (1) C.pr.pen. În lipsa modificării acestor competențe, organul de constatare nu va avea posibilitatea să constate infracțiuni.

Așadar, textul încalcă art.1 alin. (5), în componenta referitoare la claritatea legii și art.21 alin. (3) din Constituție referitor la procesul echitabil.

12. Art. I pct. 30, prin raportare la art. 64 alin. (4) și (5) din Codul de procedură penală

„Art. 64 - (4) Judecătorul de drepturi și libertăți nu poate participa, în aceeași cauză, la judecata în fond sau în căile de atac.

(5) Judecătorul care a participat la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de urmărire sau netrimitere în judecată sau care a soluționat cererea de confirmare a renunțării la urmărire penală ori cererea de confiscare sau de desființare a unui înscris nu poate participa, în aceeași cauză, la judecata în fond sau în căile de atac.”

Legiuitorul nu este consecvent cu privire la competența judecătorului raportat la dispozițiile art.549¹ C.pr.pen. cu referire la art. 318 și art. 327 alin. (1) lit.b) C.pr.pen. Procedura specială prevăzută de art.549¹ C.pr.pen. are ca situație premisă definitivarea procesului penal în faza de urmărire penală prin adoptarea unei soluții de clasare sau, după caz, de renunțare la urmărirea penală. Fiind îndeplinite toate condițiile legale pentru a fi dispuse soluțiile de mai sus, o judecată în fond nu mai este posibilă astfel încât judecătorul care s-a pronunțat anterior cu privire la confiscarea sau desființarea unui înscris să aibă posibilitatea practică de a mai fi

investit ulterior cu soluționarea pe fond a aceleiași cauze penale. Reglementarea nu este coroborată cu disp.art.549¹ C.pr.pen. chiar cum au fost propuse spre modificare și în consecință nu sunt îndeplinite criteriile de calitate a legii, în componentele referitoare la claritate și previzibilitate.

13. Art. I pct. 39, prin raportare la art. 77 din Codul de procedură penală

„Art. 77. – Persoana cu privire la care, din probele sau indiciile temeinice existente în cauză, rezultă că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală se numește suspect.”

Modalitatea în care a ales legiuitorul să modifice conținutul dispozițiilor art. 77 C.pr.pen. care definesc, cu caracter de principiu, calitatea de suspect, nu se coroborează cu disp.art. 305 C.pr.pen. în forma propusă spre modificare. Astfel, deși legiuitorul optează pentru creșterea standardului de probă în privința dobândirii calității de suspect, cu înlăturarea nejustificată a aprecierii organului de urmărire penală cu privire la formarea convingerii în sensul existenței unei bănuieli rezonabile, în cuprinsul dispozițiilor art.305 C.pr.pen. propus spre modificare nu sunt indicate cum vor fi apreciate, calificate, audierile persoanelor indicate în plângere sau denunț. Trimiterea la disp.art.107-109 C.pr.pen. referitoare la modul în care se va realiza audierea persoanei indicate în plângerea penală și drepturile acestuia, nu este suficientă dacă această declarație nu va fi calificată ca un mijloc de probă în înțelesul dat de art.97 C.pr.pen., din care va decurge proba ca element de fapt necesară continuării urmăririi penale față de o persoană anume, astfel cum se cere prin dispozițiile art.77 C.pr.pen.

Procedând în acest mod, pe de o parte, legiuitorul nu realizează o analiză coroborată a textelor de lege și creează o interpretare lacunară și imprevizibilă și, pe de altă parte, împiedică efectiv dreptul la acces la instanță a persoanei vătămate, prin modalitatea imprecisă în care se va desfășura procesul penal. Prin urmare, textul încalcă art.1 alin. (5) din Constituție, în componenta referitoare la calitatea legii, și art.21 alin. (1) din Constituție, referitor la accesul liber la justiție.

14. Art. I pct. 40, prin raportare la art. 81 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală

„Art. 81 - (1) În cadrul procesului penal, persoana vătămată are următoarele drepturi:

.....

d) dreptul de a fi informată, într-un termen de până la 1/2 din pedeapsa minimă stabilită pentru infracțiunea cercetată, cu privire la stadiul urmăririi penale, la adresa de pe teritoriul României, adresa de poștă electronică sau mesagerie electronică, comunicate de partea vătămată prin sesizarea adresată organului de urmărire penală;”

Dispoziția introduce un termen cu totul arbitrar în care persoana vătămată trebuie să fie informată cu privire la stadiul urmăririi penale. Astfel, cu când minimul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea cercetată este mai mare, cu atât mai mare va fi termenul maxim în care persoana vătămată va trebui informată cu privire la stadiul urmăririi penale.

Or, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, *principiul egalității în fața legii, consacrat prin art. 16 din Constituție, presupune instituirea unui tratament egal pentru*

situații în care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite” (Decizia nr. 2/2017, Decizia nr. 117/2018 ș.a).

De asemenea, semnalăm că dispoziția este inaplicabilă în situația în care pedeapsa prevăzută de lege este amenda.

Așadar, art. 81 alin. (1) lit. d) contravine principiului egalității în fața legii, consacrat la art. 16 din Constituție, precum și principiului securității juridice, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție.

15. Art. I pct. 40, prin raportare la art. 81 alin. (1) lit. g²) din Codul de procedură penală

„Art. 81 – (1) În cadrul procesului penal, persoana vătămată are următoarele drepturi:

.....
g²) dreptul de a i se comunica traducerea într-o limbă pe care o înțelege a oricărei soluții de netrimiteră în judecată, atunci când nu înțelege limba română, iar în cazul persoanelor care aparțin unei minorități naționale comunicarea se realizează în limba maternă.”

Apartenența la o minoritate națională nu implică *per se* și cunoașterea limbii materne. Prin urmare, teza finală a art. 81 alin. (1) lit. g²) poate conduce, contrar voinței legiuitorului, la situația în care o persoană vătămată aparținând unei minorități naționale i se va comunica soluția de netrimiteră în judecată în limba maternă, pe care nu o înțelege.

Astfel, apreciem că sintagma *„în cazul persoanelor care aparțin unei minorități naționale comunicarea se realizează în limba maternă”* încalcă principiul egalității în fața legii, consacrat în art. 16 alin. (1) și (2) din Constituție, prin faptul că creează premisele excluderii de la dreptul de a i se comunica soluția de netrimiteră în judecată într-o limbă pe care o înțelege persoanei vătămate care aparține unei minorități naționale.

Vă rugăm, de asemenea, să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

16. Art. I. punctul 41, prin raportare la art. 83 lit. b) din Codul de procedură penală

*„La articolul 83, după litera b) se introduce o nouă literă, lit. b¹), cu următorul cuprins:
„b¹) dreptul de a fi încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală ori a audierii realizate de judecătorul de drepturi și libertăți.
Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, e-mail sau prin alte asemenea mijloace, încheindu-se în acest sens un proces-verbal. Absența sa nu împiedică efectuarea actului.”*

Art. 148 alin. (2) din Constituție prevede: „*ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare*”.

Modificările propuse la art. 83 încalcă Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului.

Art. 21 alin.(3) din Constituție prevede: „*Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil*”.

Modificarea art. 83 din Codul de procedură penală care dă dreptul suspectului și inculpatului să asiste la audierile celorlalte persoane va îngreuna efectuarea urmăririi penale, având în vedere că în numeroase situații persoanele audiate vor fi intimidat de prezența autorului infracțiunii. Se instituie astfel un drept nejustificat, în favoarea infractorilor, de natură a dezechilibra caracterul echitabil al procesului, afectând totodată dreptul cetățenilor la un sistem de justiție funcțional.

Art. 124 alin. (2) din Constituție prevede: „*Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți*”. Instituirea unei norme exclusiv în favoarea infractorilor încalcă disp. art 124. Dreptul la apărare nu presupune dreptul de a obstrucționa buna desfășurare a procesului penal.

Această dispoziție nou introdusă încalcă prevederile art. 148 alin. (2), art. 124 alin. (2) și art. 21 alin (3) din Constituție.

17. Art. I pct. 47, prin raportare la art. 92 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 92 - (2) *Avocatul suspectului sau inculpatului poate solicita să fie încunoștințat de data și ora efectuării actului de urmărire penală ori a audierii realizate de judecătorul de drepturi și libertăți. Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, e-mail sau prin alte asemenea mijloace. Suspectul sau inculpatul poate participa la efectuarea oricărui act de urmărire penală sau la orice audiere, la solicitarea acestuia. În cazul în care martorii sau subiecții procesuali consideră că au motive de temere în legătură cu aceste împrejurări pot solicita, potrivit legii, procurorului sau judecătorului statut de persoană amenințată sau protejată, după caz, atât în faza de urmărire penală cât și de judecată*”.

Cu referire la protecția victimei, inclusiv prin audierea acesteia în absența suspectului/inculpatului, semnalăm cauza *Y. contra Sloveniei* (nr. 41107/10, 28 mai 2015) în cuprinsul căreia Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat în mod expres că în ceea ce privește conflictele dintre interesele apărării și cele ale martorilor în procesele penale, Curtea a hotărât deja în mai multe rânduri că procesele penale ar trebui să fie organizate în așa fel încât să nu pună în pericol în mod nejustificat viața, libertatea ori siguranța martorilor, în special în cazul victimelor chemate să depună mărturie, și nici interesele lor aflate în general sub incidența art. 8 din Convenție.

Astfel, interesele apărării trebuie puse în echilibru cu cele ale martorilor sau victimelor care trebuie să depună mărturie. În această cauză, Curtea a constatat încălcarea art. 8 din Convenție, printre altele, pentru faptul că victima a fost audiată în mai multe rânduri, în prezența presupusului autor al infracțiunii care a avut posibilitatea de a -i adresa în mod direct

întrebări. Curtea a arătat că din moment ce o confruntare directă între persoanele inculpate pentru infracțiuni de violență sexuală și presupusele lor victime implică riscul de a le traumatiza și mai mult pe acestea din urmă, în opinia Curții, necesitatea audierii în contradictoriu în persoană a victimei de către pârât trebuie să fie evaluată foarte atent de instanțele naționale, cu atât mai mult cu cât întrebările au un caracter mai intim.

De asemenea, Curtea a făcut trimitere la diferite instrumente aplicabile la nivel european, prin care se instituie garanții în favoarea victimelor unor infracțiuni. Spre exemplu, Convenția privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, ratificată de România prin Legea nr. 30/2016¹ prevede la articolul 56 următoarele măsuri de protecție: „(g) asigurarea faptului că se evită, dacă este posibil, contactul dintre victime și agresori în imobilele instanțelor de judecată și ale agențiilor guvernamentale de aplicare a legii; (i) dând posibilitatea victimelor să depună mărturie în sala de judecată, conform regulilor prevăzute de legislația internă, fără a fi prezente sau, cel puțin, fără prezența pretinsului agresor, în special prin utilizarea tehnologiilor de comunicații adecvate, atunci când sunt disponibile”.

În raport de acestea, considerăm că instituirea posibilității inculpatului de a participa la audierea martorilor și a victimelor infracțiunii este o măsură disproporționată în raport cu drepturile persoanei vătămate și dă naștere unei stări de pericol asupra unor valori constituționale, precum integritatea fizică și psihică [art. 22 alin. (1) din Constituție] sau viața intimă, familială și privată [art. 26 alin. (1) din Constituție].

Așadar, art. 92 alin. (2) încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, în componentele sale referitoare la apărarea ordinii publice și a siguranței publice, prin crearea unei stări de pericol pentru o serie de valori constituționale, între care se regăsesc integritatea fizică și psihică și viața intimă, familială și privată.

Reglementarea legislativă încalcă Directiva 2012/29/UE a Parlamentului european și Consiliului, 25.10.2012, de stabilire a unor norme minime privind drepturile victimelor criminalității (care înlocuiește Decizia cadru 2001/220/JAI a Consiliului), încălcând art. 148 alin. (2) din Constituție.

De asemenea, reglementarea încalcă principiul securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea normei, întrucât noțiunea de „persoană amenințată sau protejată” nu are o consacrare legală. Totodată, încalcă prevederile art. 1 alin. (5), art. 79 alin. (1), art. 148 alin. (2) din Constituție.

18. Art. I pct. 48, prin raportare la art. 94 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 94. – (1) Avocatul părților și al subiecților procesuali principali are dreptul de a solicita consultarea dosarului pe tot parcursul procesului penal. Acest drept nu poate fi restrâns.”

¹ pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 224 din 25 martie 2016.

Modificarea tezei finale în sensul că „*acest drept nu poate fi restrâns*” față de „*nu poate fi exercitat, nici restrâns în mod abuziv*”, cum se prevede în prezent, stârnește confuzie, intrând în contradicție flagrantă cu alin. (4) al aceluiași articol.

Or, potrivit considerentelor reținute de Curte în Decizia nr. 26/2012: „*existența unor soluții legislative contradictorii și anularea unor dispoziții legale prin intermediul altor prevederi cuprinse în același act normativ conduc la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitatea normei, principiu ce constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept, astfel cum acesta este consacrat în mod expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală.*”

19. Art. I pct. 48, prin raportare la art. 94 alin. (4) din Codul de procedură penală

„*Art. 94 - (4) În cursul urmăririi penale, procurorul poate restricționa motivat consultarea dosarului, dacă prin aceasta s-ar putea aduce atingere bunei desfășurări a urmăririi penale, pentru o durată de cel mult 20 de zile, de la data solicitării.*”

Restricționarea consultării dosarului este o măsură strâns legată de interesul general al societății de apărare a ordinii de drept. Astfel, sunt numeroase cazuri care justifică prelungirea perioadei în care se impune nedevoalarea elementelor dosarului din considerente ce țin de buna desfășurare a urmăririi penale, precum necesitatea identificării și administrării probelor, cu precădere în cauzele de o complexitate crescută. În atare situații, o devoalare prematură a elementelor dosarului ar putea conduce la zădărnicierea eforturilor de administrare a probelor, prin facilitarea ștergerii urmelor infracțiunii de către presupusul autor, înștiințat asupra demersurilor efectuate de organele de urmărire penală.

Semnalăm, în acest context, că actuala reglementare conține garanții suficiente pentru a nu permite abuzarea de către procurori de această posibilitate, sens în care învederăm că măsura restricționării consultării dosarului este supusă contestației reglementate la art. 336 din Codul de procedură penală.

Prin urmare, limitarea posibilității restricționării accesului la dosar, în maniera aleasă de legiuitor nu realizează un just echilibru între interesul suspectului/înculpatului și cel al societății, în general, încălcând principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

20. Art. I pct. 48, prin raportare la art. 94 alin. (7) din Codul de procedură penală

„*Art. 94 - (7) În vederea pregătirii apărării, avocatul inculpatului are dreptul de a lua cunoștință de întreg materialul dosarului de urmărire penală în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți privind măsurile privative sau restrictive de drepturi, la care avocatul participă. Judecarea cererilor privind măsurile preventive nu poate începe până la momentul la care avocatului nu i se asigură timpul necesar pregătirii apărării și numai*

după ce judecătorul se asigură că acesta a avut suficient timp pentru parcurgerea întregului material al dosarului de urmărire penală, dar nu mai puțin de 4 ore. Încălcarea acestui drept atrage nulitatea absolută a încheierii de dispunere a măsurii preventive.”

Dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

În acest sens, învedereăm că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală, astfel că dispoziția criticată ar fi trebuit inclusă în cuprinsul acestei dispoziții.

Prin urmare, având în vedere jurisprudența constantă a Curții Constituționale, care atribuie valențe constituționale normelor de tehnică legislativă prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, apreciem că art. 94 alin. (7) contravine principiului securității raporturilor juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

De asemenea, se ignoră principiul independenței judecătorilor, prevăzut la art. 124 alin. (3) din Constituție, prin eliminarea dreptului acestora de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților, sens în care amintim următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 54/2009:

„ignorându-se principiul independenței judecătorilor, prevăzut de art. 124 alin. (3) din Constituție, se elimină (...) dreptul judecătorului de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților (...)”.

21. Art. I pct. 49, prin raportare la art. 97 alin. (4) din Codul de procedură penală

„Art. 97 - (4) Pentru a putea servi la pronunțarea unei soluții de trimitere în judecată, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei, mijloacele de probă prevăzute la alin. (2) lit. f) trebuie să poată fi verificate din punct de vedere al legalității obținerii lor și expertizate, în vederea stabilirii realității ori veridicității acestora.”

Sintagma *„trebuie să poată fi verificate din punct de vedere al legalității obținerii lor și expertizate, în vederea stabilirii realității ori veridicității acestora”* nu respectă exigențele de claritate și previzibilitate ale legii, nerezultând dacă mijloacele de probă trebuie efectiv expertizate sau dacă este suficient ca instanța să constate că, dacă va fi necesar, ar putea fi expertizate. Prin urmare, art. 97 alin. (4) încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

22. Art. I pct. 51, prin raportare la art. 102 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 102 - (2) Probele obținute în mod nelegal nu pot fi folosite în procesul penal, fiind lovite de nulitate absolută.”

Potrivit art. 97 alin. (1) din Codul de procedură penală, *„constituie probă orice **element de fapt** care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal”*.

Fiind un element de fapt, proba nu este susceptibilă de a fi lovită de nulitate, sitagma folosită de legiuitor fiind non-juridică și improprie, contrară principiului securității juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

De asemenea, dispoziția introduce un paralelism legislativ, având în vedere că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală. Totodată, textul este neclar, încălcând astfel prevederile art. 8 și art. 16 alin. (1) din Legea 24/2000.

Așadar, art. 102 alin. (2) încalcă principiul securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, dispoziția contravine principiului statului de drept, consacrat la art. 1 alin. (3) din Constituție, sens în care amintim următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

*„Prin articolul unic punctul 1 subpunctele 13, 15, 16, 19, 118 și punctul 12 subpunctul 117 s-au introdus în Codul de procedură penală **dispoziții prin care se sancționează cu nulitatea absolută orice încălcare a normelor de procedură privitoare la administrarea probelor, indiferent de importanța încălcării, de motivul care a determinat-o sau de valoarea intrinsecă a probei administrate**. În felul acesta, **ignorându-se principiul independenței judecătorilor, prevăzut de art. 124 alin. (3) din Constituție, se elimină nu numai dreptul judecătorului de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților, care să justifice neluarea în considerare a mijlocului de probă, dar și posibilitatea de a stabili valoarea acestuia și, implicit, de a stabili adevărul în cauză. Se încalcă astfel principiul aflării adevărului, adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept.**”*

23. Art. I pct. 52, prin raportare la art. 103 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 103 - (2) În luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărăște motivat, cu trimitere la toate probele evaluate. Condamnarea se dispune doar atunci când instanța are convingerea că acuzația a fost dovedită dincolo de orice îndoială.”

Sintagma *„dincolo de orice îndoială rezonabilă”* a fost preluată în dreptul continental din jurisdicțiile de common law, constituind, în prezent, un standard de probațiune pentru

fundamentarea soluțiilor de condamnare larg răspândit, fiind utilizat inclusiv de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Înțelesul poate fi regăsit, de exemplu, în Hotărârea din 11 iulie 2006, pronunțată în cauza Boicenco împotriva Republicii Moldova, par.104, potrivit căreia standardul de proba "dincolo de un dubiu rezonabil" permite deducerea sa și din coexistența unor concluzii suficiente de întemeiate, clare și concordate sau a unor prezumții de fapt similare și incontestabile.

Prin urmare, eliminarea adjectivului „*rezonabilă*” nu se justifică, însăși Curtea Constituțională, fiind sesizată cu o excepție de neconstituționalitate vizând sintagma „*dincolo de orice îndoială rezonabilă*” stabilind că „**standardul probei dincolo de orice îndoială rezonabilă din cuprinsul dispozițiilor art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală constituie o garanție procesuală a aflării adevărului și, implicit, a dreptului la un proces echitabil. De asemenea, acest standard asigură respectarea prezumției de nevinovăție până la momentul asumării de către judecător a convingerii cu privire la vinovăția inculpatului, dincolo de orice îndoială rezonabilă, asumare concretizată prin pronunțarea hotărârii judecătorești de condamnare.**” (Decizia nr. 47/2016)

De asemenea, considerăm că sintagma „*dincolo de orice îndoială*” nu respectă exigențele de claritate și previzibilitate a legii, consacrate la art. 1 alin. (5) din Constituție, înțelesul acesteia fiind greu de stabilit, în condițiile în care nu are o consacrare legală sau jurisprudențială, așa cum încalcă și prevederile art. 124 alin. (1) din Constituție.

24. Art. I pct. 53, prin raportare la art. 103 alin. (4) din Codul de procedură penală

„Art. 103 - (4) Condamnarea, renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei nu pot fi dispuse pentru alte fapte decât cele pentru care s-a dispus trimiterea în judecată. Nu se poate dispune extinderea procesului penal în faza de judecată pentru alte fapte sau circumstanțe decât cele pentru care s-a dispus trimiterea în judecată. Schimbarea încadrării juridice poate fi dispusă numai în cazul în care situația de fapt poate primi o altă încadrare juridică decât cea reținută în actul de trimitere în judecată.”

Circumstanțele sunt fapte sau împrejurări anterioare, concomitente sau ulterioare săvârșirii infracțiunii, privind persoana inculpatului, a victimei sau a modului de săvârșire a faptei, care nu intră în conținutul constitutiv al infracțiunii, astfel că sintagma „*nu se poate dispune extinderea procesului penal în faza de judecată pentru alte (...) circumstanțe*” este neclară, fiind dificil de stabilit care a fost voința legiuitorului la redactarea normei.

Prin urmare, art. 103 alin. (4) nu respectă exigențele principiului securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

25. Art. I pct. 55, prin raportare la articolul 110, alineatul (1)

*„Art. 110. – (1) Declarațiile suspectului sau inculpatului se consemnează în scris, **întocmai și literal.**[...]”*

Cele două cuvinte folosite în interiorul textului legislativ de modificare a prevederilor art. 110 alin. (1) au un înțeles identic, astfel se încalcă prevederile art. 8 din Legea 24/2000, astfel textul este imprevizibil în viitoarea sa aplicare. Pe de altă parte, obligația nou-introdusă privitoare la procedura de consemnare este imposibil de aplicat în practică, consemnarea literală concomitentă a unei declarații putând fi făcută doar prin mijloacele specifice procedurii de stenodactilografare or grefierul și organele de urmărire penală, singurele persoane legal îndreptățite să consemneze această declarație nu au calificarea necesară pentru a stenodactilografia. De îndată ce legea de modificare va intra în vigoare, ca o consecință a acestei modificări legislative, desfășurarea activității în cadrul proceselor penale se va bloca, încălcându-se dreptul la un proces echitabil și termen rezonabil prevăzute art. 21 alin. (3) din Constituție.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României, precum și cu încălcarea art. 21 alin. (3) din Constituție.

26. Art. I pct. 56, prin raportare la art. 110 alin. (1¹) din Codul de procedură penală și Art. I pct. 57, prin raportare la art. 110 alin. (5) din Codul de procedură penală Contrarietate și neclaritate „....vor fi înregistrate la cerere” și „audierea...se înregistrează”

„La articolul 110, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alin. (1¹), cu următorul cuprins:

*„(1¹) Declarațiile suspectului sau inculpatului vor fi înregistrate, **la cerere**, cu mijloace tehnice audio și puse integral la dispoziția apărării.”*

La articolul 110, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) În cursul urmăririi penale, audierea suspectului sau inculpatului de către procuror se înregistrează cu mijloace tehnice audio sau audio-video.”

Este un paralelism în reglementare în raport de textul art 110 alin. (11) și (5) din Codul de procedură penală. Ne aflăm în situația în care două norme juridice diferite reglementează diferit aceeași procedură.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

27. Art. I pct. 61, prin raportare la art. 116 alin. (2¹) din Codul de procedură penală

„Art. 116 - (2¹) Martorul poate refuza să depună mărturie cu privire la acele fapte sau împrejurări care ar putea atrage răspunderea sa pentru săvârșirea unei fapte penale.”

Se extinde dreptul la tăcere și cu privire la martori, deși atât jurisprudența CEDO, cât și Directiva (UE) 2016/343 acordă acest drept exclusiv persoanelor suspectate sau acuzate de săvârșirea de infracțiuni.

În plus, Codul de procedură penală prevede deja garanții suficiente pentru ca declarațiile date de martor să nu fie folosite împotriva sa, art. 118 dispunând că *„declarația de martor dată de o persoană care, în aceeași cauză, anterior declarației a avut sau, ulterior, a dobândit calitatea de suspect ori inculpat nu poate fi folosită împotriva sa. Organele judiciare au obligația să menționeze, cu ocazia consemnării declarației, calitatea procesuală anterioară”*, astfel că unicul rezultat al noii reglementări va consta în îngreunarea semnificativă și nejustificată a obținerii de probe, și, pe cale de consecință, a aflării adevărului în cauză.

Prin urmare, considerăm că art. 116 alin. (2¹) contravine exigențelor art. 1 alin. (3) din Constituție, care înglobează principiul adevărului, ca valoare supremă a statului de drept (Decizia nr. 54/2009), și care *„impun legiuitorului obligația de a lua măsuri în vederea apărării ordinii și siguranței publice, prin adoptarea instrumentelor legale necesare în scopul reducerii fenomenului infracțional (...) cu excluderea oricăror reglementări de natură să ducă la încurajarea acestui fenomen.”* (Decizia nr. 44/2016)

28. Art. I pct. 64, prin raportare la art. 125 din Codul de procedură penală

„Art. 125. – În cazul în care există probe sau indicii temeinice că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului ori a unui membru de familie al acestuia ar putea fi puse în pericol ca urmare a datelor pe care le furnizează organelor judiciare sau a declarațiilor sale, organul judiciar competent acordă acestuia statutul de martor amenințat și dispune una ori mai multe dintre măsurile de protecție prevăzute la art. 126 sau 127, după caz.”

Condiționarea acordării statutului de martor amenințat de existența de probe sau indicii temeinică că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului sau a unui membru de familie al acestuia ar fi puse în pericol crează un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale martorului și ale societății, în general. Astfel, se crează o stare de pericol asupra unor valori constituționale, precum viața, integritatea fizică și psihică, proprietatea privată sau inviolabilitatea domiciliului.

Prin urmare, art. 125 încalcă încălcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, în componentele sale referitoare la apărarea ordinii publice și a siguranței publice, prin crearea unei stări de pericol pentru o serie de valori constituționale.

29. Art. I pct. 68, pct. 81, pct. 83, pct. 84, 85, prin raportare la art. 138 alin. (12), art. 148 alin. (1) lit. a), art. 150 alin. (1) lit. a), art. 152 alin. (1) lit. a) și art. 153 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală

”Art. 138 - (12) Prin livrare supravegheată se înțelege tehnica de supraveghere și cercetare prin care se permit intrarea, circulația sau ieșirea de pe teritoriul țării a unor bunuri în privința cărora există indicii temeinice cu privire la caracterul ilicit al deținerii sau obținerii acestora, sub supravegherea ori cu autorizarea autorităților competente, în scopul investigării unei infracțiuni sau al identificării persoanelor implicate în săvârșirea acesteia.

.....

Art. 148 alin. (1) - a) există probe sau indicii temeinice cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de droguri, de efectuare de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, infracțiunilor privind nerespectarea 21 regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile, acte de terorism sau asimilate acestora, de finanțare a terorismului, spălare a banilor, falsificare de monede, timbre sau de alte valori, falsificare de instrumente de plată electronică, în cazul infracțiunilor care se săvârșesc prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, șantaj, lipsire de libertate în mod ilegal, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, al infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție, al infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene ori în cazul altor infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 7 ani sau mai mare ori există probe sau indicii temeinice că o persoană este implicată în activități infracționale ce au legătură cu infracțiunile enumerate mai sus;

.....

Art. 150 alin. (1) - a) există probe sau indicii temeinice cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni de trafic de droguri, de efectuare de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, infracțiuni privind nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile, acte de terorism sau asimilate acestora, de finanțare a terorismului, spălare a banilor, falsificare de monede, timbre sau de alte valori, unei infracțiuni care se săvârșește prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, șantaj, lipsire de libertate în mod ilegal, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, al infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție și al infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene sau în cazul altor infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 7 ani sau mai mare ori dacă există probe sau indicii temeinice că o persoană este implicată în activități infracționale care au legătură, potrivit art. 43, cu infracțiunile enumerate mai sus;

.....

Art. 152 alin. (1) - a) există probe sau indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la art. 139 alin. (2) sau a unei infracțiuni de concurență neloială, de evadare, de fals în înscrisuri, infracțiuni privind nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, a unei infracțiuni privind nerespectarea dispozițiilor privind introducerea în țară de deșeuri și reziduuri, a unei infracțiuni privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc ori a unei infracțiuni privind regimul juridic al precursorilor de droguri, și infracțiuni referitoare la operațiuni cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive asemănătoare celor determinate de substanțele și produsele stupefiante sau psihotrope;

.....

Art. 153. – (1) *Procurorul poate solicita, cu încuviințarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți, unei instituții de credit sau oricărei alte instituții care deține date privind situația financiară a unei persoane, comunicarea datelor privind existența și conținutul conturilor și a altor situații financiare în cazul în care există indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și există temeiuri pentru a se crede că datele solicitate constituie probe.*”

Modul mecanic în care legiuitorul a înțeles să înlocuiască sintagma „*suspiciune rezonabilă*” cu „*probe*” sau „*indicii temeinice*” a dus în unele situații profund injuste, de natură a crea un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general.

Astfel, în ipotezele reglementate la art. 138 alin. (12) – livrarea supravegheată, art. 148 alin. (1) lit. a) - utilizarea investigatorilor sub acoperire sau cu identitate reală și a colaboratorilor, art. 150 alin. (1) lit. a) - participarea autorizată la anumite activități, art. 152 alin. (1) lit. a) - obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului și art. 153 alin. (1) lit. a) - obținerea de date privind situația financiară a unei persoane se ajunge în situația absurdă în care, pentru a se putea desfășura una dintre aceste activități investigative, în scopul strângerii de probe, este necesară existența prealabilă de probe și indicii temeinice privind săvârșirea infracțiunii, nemaifind suficientă simpla suspiciune rezonabilă.

Pe cale de consecință, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

„Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

30. Art. I pct. 69, prin raportare la art. 139 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală

„(1) Supravegherea tehnică se dispune de judecătorul de drepturi și libertăți atunci când sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- a) există indicii temeinice cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la alin. (2);”*

Într-adevăr, supravegherea tehnică include procedee probatorii care presupun ingerințe în dreptul la viață privată a unei persoane, drept protejat de dispozițiile Constituției (art.26 și art.28). Însă, legiuitorul, în reglementarea mijloacelor probatorii intruzive, are obligația de a stabili un just echilibru între dreptul fundamental, care face obiectul limitării impuse de măsură, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea.

Or, sfera de incidență a dipoziției criticate vizează infracțiunile contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de legi speciale, infracțiunile de trafic de droguri, de efectuare de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, infracțiunile privind nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, de trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile, acte de terorism, de spălare a banilor, de falsificare de monede, timbre sau de alte valori, de falsificare de instrumente de plată electronică, infracțiunile care se săvârșesc prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, contra patrimoniului, de șantaj, de viol, de lipsire de libertate în mod ilegal, de evaziune fiscală, infracțiunile de corupție și infracțiunile asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene precum și alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mare.

În acest context, apreciem condiționarea aplicării măsurii supravegherii tehnice de existența unor indicii temeinice, și nu doar a suspiciunii rezonabile, cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, ca în prezent, de natură a crea un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/înculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general. Astfel, de cele mai multe ori, supravegherea tehnică este dispusă tocmai în vederea strângerii de probe și indicii temeinice care să fundamenteze punerea în mișcare a acțiunii penale.

Pe cale de consecință, considerăm pe deplin aplicabile următoarele considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 54/2009:

„Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

31. Art. I pct. 70, prin raportare la art. 139 alin. (3) și (3¹) din Codul de procedură penală

„Art. 139 - (3) Înregistrările prevăzute în prezentul capitol, efectuate de părți și de subiecții procesuali principali, constituie mijloace de probă când privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terții.

(3¹) Înregistrările de pe camerele de supraveghere precum și cele realizate în locuri publice pot constitui mijloace de probă.”

Din coroborarea alin. (3) cu alin. (3¹) al art. 139, rezultă că nu vor constitui mijloace de probă înregistrările realizate de părți sau de subiecții procesuali principali, atunci când acestea nu privesc propriile convorbiri sau comunicări și nici nu sunt realizate în locuri publice, precum nici cele realizate de martori, chiar dacă privesc propriile convorbiri sau comunicări, dar care nu sunt realizate în locuri publice.

Potrivit art. 184 din Codul penal, o faptă se consideră săvârșită în public atunci când a fost comisă: „a) într-un loc care prin natura sau destinația lui este totdeauna accesibil publicului, chiar dacă nu este prezentă nicio persoană; b) în orice alt loc accesibil publicului, dacă sunt de față două sau mai multe persoane; c) într-un loc neaccesibil publicului, însă cu intenția ca fapta să fie auzită sau văzută și dacă acest rezultat s-a produs față de două sau mai multe persoane; d) într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate că au caracter de familie, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante.” Astfel, exempli gratia, înregistrarea realizată de un martor într-un loc neaccesibil publicului, de exemplu domiciliul persoanei vătămate, nu va putea constitui mijloc de probă.

Privitor la această soluție normativă a legiuitorului, considerăm aplicabile, *mutatis mutandis*, următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 54/2009:

„Prin subpunctul 1¹⁸ s-a modificat art. 91⁶ din Codul de procedură penală, în sensul eliminării posibilității de a se folosi ca mijloace de probă înregistrările realizate de părți sau de alte persoane fără încălcarea vreunei dispoziții legale, posibilitate prevăzută expres în reglementarea actuală. Se elimină astfel, de exemplu, posibilitatea de a se utiliza ca mijloace de probă imaginile înregistrate de camerele de supraveghere video din incinta unei bănci pentru identificarea autorilor unui jaf, înregistrările efectuate de victima unei agresiuni în propriul domiciliu, înregistrările efectuate de persoane particulare cu ocazia unui grav accident de circulație în urma căruia au rezultat victime, iar autorul accidentului a părăsit locul faptei etc. Prin eliminarea posibilității de probațiune, se limitează dreptul persoanei vătămate prin infracțiune, și nu numai al acesteia, de a se apăra pe cale judiciară, încălcându-se astfel principiul dreptului la apărare consacrat prin art. 24 alin. (1) din Constituție, ca și principiile accesului la justiție și al dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 21 din Legea fundamentală.”

32. Art. I pct. 72, prin raportare la art. 140 alin. (2) din Codul de procedură penală

La articolul 140, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

*„(2) Cererea formulată de procuror trebuie să cuprindă: indicarea măsurilor de supraveghere tehnică care se solicită a fi dispuse, numele sau alte date de identificare a persoanei împotriva căreia se dispune măsura, dacă sunt cunoscute, **indicarea probelor** ori a datelor **din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni** pentru care se poate dispune măsura, indicarea faptei și a încadrării juridice, iar, în cazul măsurii supravegherii video, audio sau prin fotografiere, dacă se solicită și încuviințarea ca organele de urmărire penală să pătrundă în spații private indicate pentru a activa sau a dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea măsurii supravegherii tehnice, motivarea caracterului proporțional și subsidiar al măsurii. Procurorul trebuie să înainteze dosarul judecătorului de drepturi și libertăți.”*

Textul este neclar, impredictibil, din interpretarea gramaticală ar rezulta ca este probată chiar existența infracțiunii, ceea ce este imposibil în această etapă a procesului penal !

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

33. Art. I pct. 73, prin raportare la art. 143 alin. (4¹) din Codul de procedură penală

„Art. 143 - (4¹) Convorbirile, comunicările sau conversațiile interceptate și înregistrate, care nu privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau persoanele care fac obiectul cercetării ori care nu contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor nu pot fi folosite sau atașate la dosarul de urmărire penală. Acestea se arhivează la sediul parchetului, în locuri speciale cu asigurarea confidențialității și pot fi puse la dispoziția celui vizat, la solicitarea acestuia. La soluționarea definitivă a cauzei, acestea vor fi șterse sau, după caz, distruse de către procuror, încheindu-se în acest sens un proces-verbal, dacă nu s-a obținut mandat de interceptare și pentru restul convorbirilor. În cazul în care pe parcursul derulării activității de interceptare sau înregistrare a convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor rezultă indiciile săvârșirii și ai altor infracțiuni, poate fi cerută completarea mandatului și cu privire la acele infracțiuni. Convorbirile, comunicările sau conversațiile interceptate și înregistrate, pot fi folosite numai pentru probarea faptei ce formează obiectul cercetării ori contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor pentru care s-a solicitat autorizarea de la judecătorul de drepturi și libertăți.”

Soluția normativă din teza finală a art. 143 alin. (4¹), care consacră interdicția de a utiliza convorbirile, comunicările sau conversațiile interceptate și înregistrate pentru probarea altor fapte decât cele care fac obiectul cercetării ori contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor pentru care s-a solicitat autorizarea de la judecătorul de drepturi și libertăți, crează un dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/înculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general. Astfel, *exempli gratia*, dacă în baza unui mandat emis pentru o infracțiune economică sunt interceptate convorbiri din care reies date că se pregătește săvârșirea unui omor, acestea nu vor putea fi valorificate în proces.

Or, o astfel de reglementare încalcă principiul aflării adevărului, *„adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept”* (Decizia nr. 44/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

34. Art. I pct. 74, prin raportare la art. 145¹ alin. (5) din Codul de procedură penală

„La articolul 145, alineatele (1), (2) și (5) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„Art. 145. – (1) După încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul informează, în scris, în cel mult 10 zile, pe fiecare subiect al unui mandat, precum și pe toate persoanele care au fost supravegheate tehnic în legătură cu subiectul mandatului și care nu au avut nicio calitate în cadrul urmăririi penale și pe orice persoană independent de calitatea avută de aceasta în cadrul urmăririi penale, despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa.

(2) După momentul informării, persoana supravegheată are dreptul de a lua cunoștință, la cerere, de conținutul proceselor-verbale în care sunt consemnate activitățile de supraveghere tehnică efectuate. De asemenea, procurorul trebuie să asigure, la cerere,

ascultarea integrală a convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor ori vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică.

.....

(5) Amânarea nu poate fi mai mare de un an de la data survenirii uneia din situațiile prevăzute la alin. (4) lit. a) – c). ”

Din interpretarea textului propus, comunicarea este obligatorie chiar dacă mai sunt încă incidente prevederile lit. a) -)c” , astfel este încălcat dreptul la un proces echitabil, precum și principiul aflării adevărului.

Așadar, se încalcă prevederile art.5 și art.8 din CPC și art.21 alin. (3) din Constituție, precum și art. 1 alin (5) din Constituție.

35. Art. I pct. 76, prin raportare la art. 145¹ alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 145¹ - (1) Datele, informațiile și rezultatele mandatelor de supraveghere tehnică obținute în baza Legii nr. 51/1991 nu pot fi utilizate în alte cauze și pentru cercetarea altor infracțiuni decât cele ce afectează siguranța națională, potrivit acestei legi și pentru care au existat suspiciunile care au fundamentat solicitarea, sub sancțiunea nulității absolute.”

Similar cu soluția normativă din teza finală a art. 143 alin. (4¹), legiuitorul limitează utilizarea informațiilor dobândite în baza unor mandate de supraveghere tehnică, în cazul de față a celor obținute în baza Legii nr. 51/1991, pentru probarea altor infracțiuni decât cele care au fundamentat obținerea mandatului.

Prin urmare, considerăm că motivele de neconstituționalitate invocate la punctul precedent sunt pe deplin aplicabile și cu privire la art. 145¹, în sensul că o astfel de reglementare încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 44/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

De asemenea, considerăm că art. 145¹ nu respectă exigențele de tehnică legislativă, întrucât mandatul de securitate națională face obiectul de reglementare al Legii nr. 51/1991, neavând natura unei instituții de drept procesual penal. Pe cale de consecință, art. 145¹ contravine principiului securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, prin faptul că duce la reglementarea unei instituții în două acte normative distincte.

36. Art. I pct. 79, prin raportare la abrogarea art. 146¹ alin. (5) din Codul de procedură penală

Prin abrogarea alin. (5) din art. 146¹ dreptul la integritatea fizică a persoanei (art. 22 alin. (1) din Constituție) este încălcat, procurorul nemaiputând obține în condiții de urgență date privitoare la tranzacțiile financiare efectuate sau care urmează a fi efectuate.

De asemenea, prin modificarea art. 159 alin. (14) lit. b) și c) (în noua formă efectuarea unei percheziții domiciliare nu se poate face decât dacă există **indicii temeinice** - în loc de **suspiciune**, așa cum este prevăzut actualment - că în spațiul respectiv se află o persoană a cărei viață sau integritate fizică este pusă în pericol) se încalcă art. 22 alin. (1) din Constituție, inviolabilitatea domiciliului fiind un drept ce pentru legiuitor apare ca fiind situat pe o treaptă superioară dreptului la viață și la integritate fizică.

37. Art. I pct.89, prin raportare la art. 158 alin. (2), lit.b) din Codul de procedură penală.

*„La articolul 158 alineatul (2), literele a) și b) se modifică și vor avea următorul cuprins:
[...]*

b) indicarea elementelor de fapt ori a datelor din care rezultă probe

sau indicii temeinice;”

Sintagma „indicii temeinice” nu este definită în niciun act normativ în vigoare nu este previzibilă, nefiind clar și precis care este obiectul reglementării. Este un nonsens juridic. Proba este definită ca fiind un „element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal”. Indiciile temeinice erau, conform CPP precedent, datele apte să genereze o presupunere rezonabilă. Dacă ar fi să interpretăm locico-juridic această dispoziție rezultatul ar fi: indicarea probelor ori a indiciilor temeinice din care rezultă probe sau indicii temeinice.

Formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, este dificil să se adopte legi redactate cu o precizie absolută, dar și cu o anume suplețe, însă caracterul mult prea general și, uneori, chiar eliptic nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, par.55, sau Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei, par.59).

În același sens, prin Decizia nr.588 din 21 septembrie 2017 (publicată în Monitorul Oficial nr.835 din 20.10.2017) Curtea Constituțională a statuat: ”24. Referitor la critica autoarei excepției de neconstituționalitate privind lipsa de previzibilitate a textului de lege criticat, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale referitoare la art.1 alin.(5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act

determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013).”

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

38. Art. I pct. 91, prin raportare la art. 159 alin. (8¹) din Codul de procedură penală

„Art. 159 - (8¹) Neindicarea obiectelor sau a persoanelor căutate împiedică efectuarea percheziției de către organul judiciar. Refuzul persoanei percheziționate de a preda persoanele sau obiectele căutate, precis identificate, se menționează în procesul verbal de percheziție. Lipsa acestei mențiuni din procesul verbal de percheziție, precum și continuarea percheziției fără a fi solicitate sau dacă au fost predate se sancționează cu nulitatea absolută. Probele obținute în baza unui proces verbal nul pentru aceste motive nu pot fi folosite în cadrul procesului penal.”

În foarte multe dintre situații, organul judiciar are date privind activitatea infracțională, neavând date privind particularitățile bunurilor sustrate. Astfel, legiuitorul dă dovadă de un formalism nejustificat, de natură a împiedica aflarea adevărului în cauză.

Prin urmare, art. 159 alin. (8¹) încalcă principiul aflării adevărului, „adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept” (Decizia nr. 54/2009).

De asemenea, dispoziția introduce un paralelism legislativ, având în vedere că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală.

În plus, considerăm că dispoziția este neclară sub aspectul termenului până la care nulitatea absolută poate fi invocată, sens în care semnalăm că art. 281 alin. (3) și (4) stabilesc două termene limită diferite, în funcție de cauza de nulitate incidentă. Considerăm că o eventuală interpretare în sensul că încălcarea prevăzută la art. art. 159 alin. (8¹) ar putea conduce la posibilitatea invocării nulității absolute în orice stadiu al procesului ar contraveni principiului securității raporturilor juridice și a termenului rezonabil de soluționare a procesului.

Pe cale de consecință, art. 159 alin. (8¹) încalcă principiul securității juridice, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție.

39. Art. I pct. 95, prin raportare la art. 162 alin. (4) din Codul de procedură penală

Art. 162 alin. (4): “Obiectele care nu au legătura cu cauza se restituie persoanei căreia îi aparțin, în termen de 30 de zile de la data ridicării, cu excepția celor care sunt supuse confiscării, în condițiile legii sau pentru care a fost obținut ulterior mandat de percheziție.”

Textul adoptat nu îndeplinește cerința de claritate a legii penale deoarece nu tratează în niciun fel procedura mandatului de percheziție care s-ar obține ulterior restituirii obiectelor. Codul de procedură penală, în cadrul capitolului VI - *Percheziția și ridicarea de obiecte și înscrisuri*, reține ca principal motiv al percheziției obținerea obiecte sau înscrisuri de la persoane în vederea probării unei infracțiuni. Prin urmare, în mod logic legiuitorul a presupus ca aceste obiecte sau înscrisuri nu se află deja în posesia organelor de urmărire penală deoarece o astfel de ipoteză fi fost un non-sens. Or, în cazul textului modificat, nu se precizează o procedură prin care organele de urmărire penală să solicite mandat de percheziție pentru obiecte sau înscrisuri pe care le dețin deja. Prin urmare reies două posibilități de interpretare a textului, ambele valabile: fie organele de urmărire penală cer autorizarea percheziției pentru obiectele sau înscrisurile pe care deja la dețin și astfel riscă respingerea cererii, fie organele de urmărire penală restituie obiectele sau înscrisurile pentru a putea face cererea de autorizare a percheziției cu riscul ca deținătorul să le distrugă. Însăși existența celor două posibilități de interpretare arată neclaritatea textului modificat, text care nu conține nicio referință la procedura privind obiectele sau înscrisurile considerate de interes pentru organele de urmărire penală dar care sunt deja în posesia acestora și nu au legătură cu cauza în cadrul careia au fost obținute.

Textul adoptat nu asigură nici eficiența legii penale deoarece, prin lacunele sale, permite distrugerea sau ascunderea bunurilor găsite la percheziție dar pentru care, conform modificărilor Codului de Procedură Penală, este necesară obținerea unui nou mandat de percheziție. Astfel, deținătorii acestor obiecte vor lua la cunoștință despre interesul organelor de urmărire penală în a le obține și, astfel atenționați, vor putea asigura dispariția obiectelor respective. O asemenea ipoteză face inefficientă instituția percheziției, dând șansa la acțiuni de distrugere sau ascundere a obiectelor sau înscrisurilor vizate de organele de urmărire penală.

40. Art. I pct. 99, prin raportare la art. 168 alin. (15¹) din Codul de procedură penală

„Art. 168 - (15¹) Datele obținute dintr-un sistem informatic sau dintr-un sistem de stocare a datelor informatice care nu au legătură cu infracțiunea pentru care se efectuează urmărirea penală și pentru care a fost autorizată percheziția în acea cauză se șterg definitiv din copiile efectuate în baza alin. (9) și nu pot fi folosite în alte cauze penale și pentru dovedirea altor fapte, pentru care nu există mandat de percheziție. În cazul în care, pe parcursul percheziționării sistemului de stocare a datelor informatice, se descoperă indicii din care rezultă suspiciuni de săvârșire a altor fapte penale, se poate solicita mandat de percheziție informatică și în legătură cu acele fapte sau persoane.”

Soluția normativă cuprinsă la art. 168 alin. (15¹), care consacră interdicția de a utiliza datele obținute în urma percheziției informatice pentru probarea altor fapte decât cele pentru care se efectuează urmărirea penală și pentru care a fost autorizată percheziția, crează un

dezechilibru nejustificat între interesele suspectului/inculpatului și cele ale persoanei vătămate și ale societății, în general. Cu titlu de exemplu, dacă în urma unei percheziții informatice autorizate în cadrul urmăririi penale pentru săvârșirea unei infracțiuni economice se găsesc date din care reiese săvârșirea unei infracțiuni de pornografie infantilă, acestea nu vor putea fi valorificate în proces.

Or, o astfel de reglementare încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

De asemenea, se încalcă prevederile art. 21 alin. (3) din Constituție.

41. Art. I pct. 103, prin raportare la art. 171¹ alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală

„171¹ – (1) Obiectele, înscrisurile sau datele informatice predate sau ridicate silit, potrivit art. 170 și 171 pot fi folosite ca probe numai pentru dovedirea infracțiunilor ce fac obiectul dosarului în care au fost solicitate. În cazul în care, pe parcursul percheziționării, se descoperă indicii din care rezultă suspiciuni de săvârșire a altor fapte penale, se poate solicita mandat de percheziție și în legătură cu acele fapte sau persoane.

(2) Obiectele, înscrisurile sau datele informatice care nu au fost utilizate în scopul prevăzut la alin. (1) se restituie proprietarului sau se distrug, după caz, în termen de 30 de zile de la data la care se constată că nu sunt utile pentru dovedirea faptei aflată în curs de cercetare penală pentru care au fost predate ori ridicate silit sau pentru care ulterior a fost obținut mandat de percheziție sau care au fost ridicate silit în mod legal.”

Soluția normativă care consacră imposibilitatea de a folosi obiectele, înscrisurile sau datele informatice sau ridicate silit pentru dovedirea altor infracțiuni decât cele care fac obiectul dosarului în care au fost solicitate încalcă principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009), precum și dispozițiile constituționale referitoare la rolul Ministerului Public în apărarea ordinii de drept, prevăzute la art. 131 alin. (1) din Constituție.

42. Art. I pct. 107, prin raportare la art. 172 alin. (2) din Codul de procedură penală

Art. 172 - (12) ”După finalizarea raportului de constatare, când organul judiciar apreciază că este necesară opinia unui expert sau când concluziile raportului de constatare sunt contestate, efectuarea unei expertize este obligatorie. Neefectuarea expertizei, în caz de contestare a raportului de constatare, atrage eliminarea acestuia din cauză.”

Textul adoptat nu asigură eficiență și claritate legii penale deoarece prin instituirea sancțiunii eliminării din cauză a raportului de constatare în lipsa unei expertize, fără introducerea unei excepții pentru cazurile în care expertiza nu mai este posibilă din cauze

obiective, poate conduce la eliminarea nejustificată a unor probe ce pot duce la aflarea adevărului într-o cauză penală. În practică este cunoscut faptul ca unele probe distrug obiectul asupra carora au fost efectuate, prin natura tehnica a probelor respective. În aceste cazuri, conform noii prevederi penale, lipsa expertizei, deși cauzată de motive obiective, ar duce la eliminarea din cauză a raportului de constatare. Or, prevederea penală trebuie să fie suficient de clară și cuprinzătoare astfel încât să asigure nevoia societății de a se afla adevărul în orice cauză penală, de oricâte ori este posibil, condiție pe care textul astfel modificat nu o îndeplinește, fiind profund lacunar.

43. Art. I pct. 109, prin raportare la art. 175 alin. (1) din Codul de procedură penală

Art. 175 alin (1) "Expertul are dreptul de a refuza efectuarea expertizei dacă nu are competența științifică și facilitățile necesare sau pentru aceleași motive pentru care martorul poate refuza depunerea mărturiei. "

Acordarea posibilității expertului de a refuza efectuarea expertizei din motive pur subiective, respectiv deoarece acesta consideră că nu are competența științifică și facilitățile necesare, are rolul de a lungi durata cauzelor penale. Posibilitatea expertului ca, după ce a fost contactat pentru a efectua expertiza, să poată refuza lucrarea, este susceptibilă de a adăga timp nejustificat la soluționarea dosarelor dar și de a genera anumite preferințe între experți, afectându-le imparțialitatea. O astfel de prevedere încalcă dreptul justițiabilului la un proces echitabil și desfășurat într-un termen rezonabil.

1. Art. I pct. 121 și art. I pct. 123, prin raportare la art. 211 alin. (1) și (2), respectiv art. 214 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 211. – (1) În cursul urmăririi penale, procurorul poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile, dacă această măsură preventivă este necesară pentru realizarea scopului prevăzut la art. 202 alin. (1).

(2) Instanța de judecată, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin. (1) pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile.”

„Art. 214. – (1) Instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu pe o perioadă de cel mult 30 de zile care poate fi prelungit cu cel mult 150 de zile.”

Potrivit art. I pct. 126, prin raportare la art. 215¹ alin. (7) și (8) din Codul de procedură penală, *„instanța, în cursul judecății, poate dispune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat pe o durată ce nu poate depăși 60 de zile”, iar, în cursul judecății, durata totală a controlului judiciar nu poate depăși un termen rezonabil și, în toate cazurile, nu poate depăși 5 ani de la momentul trimiterii în judecată.”* De asemenea, potrivit alin. (6) al aceleiași dispoziții, din forma în vigoare a Codului de procedură penală, nemodificat prin prezenta lege, *„în cursul urmăririi penale, durata măsurii controlului judiciar nu poate să depășească un an, dacă pedeapsa prevăzută de lege este amenda sau închisoarea de cel mult 5 ani, respectiv 2 ani, dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 5 ani.”*

Așadar, Legea conține dispoziții vădit contradictorii, incompatibile cu cerințele calitative pe care trebuie să le îndeplinească orice act normativ. Astfel, considerăm pe deplin

aplicabile următoarele considerente reținute de Curte în Decizia nr. 26/2012: „*existența unor soluții legislative contradictorii și anularea unor dispoziții legale prin intermediul altor prevederi cuprinse în același act normativ conduc la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitatea normei, principiu ce constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept, astfel cum acesta este consacrat în mod expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală.*”

44. Art. I pct. 129, prin raportare la art. 218 alin. (1¹) din Codul de procedură penală

„Art. 218 - (1¹) *Măsura arestului la domiciliu a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare și, cumulativ, pe baza evaluării gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului și a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia, se constata că privarea sa de libertate este absolut necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol concret pentru ordinea publică.*”

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, „*orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat*” (Decizia nr. 662/2014).

Or, în cazul de față, nu se poate stabili cu certitudine care sunt condițiile necesare a fi îndeplinite pentru a se putea dispune măsura arestului la domiciliu. Astfel, *exempli gratia*, una dintre condițiile care trebuie îndeplinite în mod cumulativ pentru a justifica măsura este ca pe baza „*altor împrejurări*” privitoare la persoana inculpatului să se constate că privarea de libertate este absolut necesară.

În plus, apreciem că dispoziția este aproape imposibil de aplicat și prin raportare la cerința îndeplinirii cumulative a condițiilor enumerate, astfel că pentru a justifica măsura este necesară stabilirea faptului că privarea de libertate este absolut necesară prin raportare la fiecare dintre circumstanțele prevăzute, respectiv din evaluarea gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului, a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia.

Pe cale de consecință, considerăm că art. 218 alin. (1¹) încalcă principiul securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii. Legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

45. Art. I pct. 133, prin raportare la art. 220 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 220. – (1) *Instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu, dacă există temeiuri noi care fac necesară privarea de libertate.*”

Introducerea sintagmei „dacă există temeiuri noi care fac necesară privarea de libertate” duce la inaplicabilitatea măsurii, întrucât art. 220 alin. (1) nu reglementează situația inculpatului care a fost suspus anterior unei măsuri preventive privative de libertate, această ipoteză regăsindu-se la art. 220 alin. (5) din Codul de procedură penală.

Prin urmare, art. 220 alin. (1) contravine principiului securității juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

46. Art. I pct. 139, prin raportare la art. 223 alin. (2) din Codul de procedură penală

„Art. 223 - (2) Măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă că acesta a săvârșit o infracțiune intenționată contra vieții, o infracțiune prin care s-a cauzat vătămarea corporală sau moartea unei persoane, o infracțiune contra securității naționale prevăzută de Codul penal și alte legi speciale, o infracțiune de corupție, o infracțiune de trafic ilicit de droguri, trafic de persoane, de terorism și care vizează acte de terorism, falsificare de monede ori alte valori, șantaj, viol, lipsire de libertate, ultraj, ultraj judiciar tâlhărie, pirateria comise prin amenințare, infracțiuni contra capacității de luptă a forțelor armate, infracțiuni de genocid, contra umanității și de război, constituirea unui grup infracțional organizat, furt, distrugere calificată, delapidare, infracțiuni electorale, infracțiuni contra siguranței și circulației pe drumurile publice, contra înfăptuirii justiției, proxenetism, actul sexual cu un minor, agresiunea sexuală prin amenințare, nerespectarea regimului armelor, munițiilor, nerespectarea regimului materialelor nucleare, nerespectarea regimului materiilor explozive, traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile, efectuarea de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive sau o altă infracțiune comisă cu violență și, cumulativ, pe baza evaluării gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului și a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia, se constată că privarea sa de libertate este absolut necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol concret pentru ordinea publică”.

Prin înlăturarea din enumerarea expresă a unor infracțiuni deosebit de grave, precum, *exempli gratia*, spălare a banilor, infracțiunile săvârșite prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică sau evaziunea fiscală, precum și prin eliminarea posibilității luării măsurii arestului preventiv pentru infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare, prin care, de asemenea, se înlătură infracțiuni de o gravitate ridicată din sfera de incidență a măsurii arestului preventiv (e.g. șantajul calificat, abuzul în serviciu, divulgarea informațiilor secrete de stat, falsificarea de monede, falsificarea de titluri de credit sau instrumente de plată, transmiterea sindromului imunodeficient dobândit ș.a.) se crează o stare de pericol asupra unor valori constituționale, precum viața, integritatea fizică și psihică, proprietatea privată sau inviolabilitatea domiciliului.

Prin urmare, dispoziția criticată nu realizează un just echilibru între interesul suspectului/inculpatului și cel al societății, în general, contrar jurisprudenței Curții Constituționale, care a reținut în Decizia nr. 711/2015 că „în reglementarea sancțiunilor de drept penal de către legiuitor, **trebuie stabilit un echilibru între dreptul fundamental, care**

face obiectul limitării impuse de sancțiuni, și valoarea socială a cărei protecție a determinat limitarea”, cu consecința încălcării art. 1 alin. (3) din Constituție, privitor la statul de drept.

47. Art. I pct. 140, prin raportare la art. 223 alin. (3) din Codul de procedură penală

„Art. 223 - (3) Pentru aprecierea stării de pericol concret pentru ordinea publică prin propunerea de arestare preventivă și în hotărârea judecătorească prin care se dispune această măsură preventivă trebuie indicate circumstanțe reale și personale din care să rezulte amenințarea efectivă, reală și iminentă asupra ordinii publice. În justificarea unei astfel de măsuri nu pot fi invocate și reținute argumente generale și abstracte.”

În limbajul juridic, sintagmele „*pericol concret*” și „*pericol abstract*” sunt utilizate pentru clasificarea infracțiunilor de pericol – infracțiuni de pericol concret și infracțiuni de pericol abstract. Prin urmare, folosirea celor două noțiuni de către legiuitorul este neclară și improprie, contrară principiului securității juridice [art. 1 alin. (5) din Constituție], în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea normei.

În același sens, apreciem că nici sintagma „*nu pot fi invocate și reținute argumente generale și abstracte*” nu este de natură a clarifica voința legiuitorului, textul nefiind suficient de precis și clar pentru a fi aplicat.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

48. Art. I pct. 154, prin raportare la art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală

„Art. 249 - (4) Măsurile asigurătorii în vederea confiscării speciale sau confiscării extinse se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului ori ale altor persoane în proprietatea sau posesia cărora se află bunurile ce urmează a fi confiscate dacă există probe sau indicii temeinice că bunurile în cauză au fost obținute din activități infracționale. Măsurile asigurătorii nu pot depăși o durată rezonabilă și vor fi revocate dacă această durată este depășită sau dacă temeiurile avute în vedere la luarea măsurilor asigurătorii nu mai subzistă.”

Pentru a se putea dispune măsuri asigurătorii în vederea confiscării speciale sau a confiscării extinse s-a introdus condiția suplimentară de a exista probe sau indicii temeinice că bunurile în cauză au fost obținute din activități infracționale. Această completare intră în contradicție **cu art. 112 Cod penal** care reglementează confiscarea specială și care nu vizează doar bunurile obținute din infracțiuni, ci și bunurile care au fost folosite, în orice mod, sau destinate a fi folosite la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor, bunurile folosite, imediat după săvârșirea faptei, pentru a asigura scăparea făptuitorului sau păstrarea folosului ori a produsului obținut, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor, bunurile care au fost date pentru a determina săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală sau pentru a răsplăti pe făptuitor, bunurile dobândite prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală, dacă nu sunt restituite

persoanei vătămate și în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia, bunurile a căror deținere este interzisă de legea penală.

De asemenea, această completare intră în contradicție și cu **art. 5 din Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană** care trebuie transpusă în legislația internă, potrivit căruia *”(1) Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a permite confiscarea, totală sau parțială, a bunurilor unei persoane condamnate ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni care este susceptibilă să genereze, în mod direct sau indirect, beneficii economice, atunci când, în baza circumstanțelor cauzei, inclusiv a elementelor de fapt și a probelor disponibile, cum ar fi faptul că valoarea bunurilor este disproporționată în raport cu venitul legal al persoanei condamnate, o instanță consideră că bunurile în cauză au fost obținute din activități infracționale”*. Potrivit standardelor impuse de această Directivă nu trebuie ca intima convingere a judecătorului potrivit căreia aceste bunuri provin din activități infracționale să decurgă exclusiv din probe sau indicii temeinice, judecătorul putând să tragă această concluzie și din disproporția dintre veniturile licite și averea persoanei cercetate.

Acest text contravine art. 1 alin. (5) din Constituție, art. 21 alin. (3) din Constituție.

49. Art. I pct. 172, prin raportare la art. 265 alin. (13) și (14) din Codul de procedură penală

”Art. 265 - (13) Înainte de punerea în executare a mandatului de aducere față de suspect sau inculpat, acestuia i se aduce la cunoștință învinuirea prin înmânarea unei ordonanțe de efectuare în continuare a urmăririi penale față de suspect, respectiv ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale și i se pune în vedere că are dreptul să nu dea nicio declarație și să își angajeze un avocat.

(14) Îndeplinirea obligațiilor prevăzute la alin. (13) va fi consemnată de organul de aducere într-un proces-verbal care va fi semnat de către suspect sau inculpat și de organul de aducere. În caz că suspectul sau inculpatul refuză semnarea, organul de aducere va consemna motivul refuzului.”

Introducerea acestor alineate este incompatibilă cu scopul instituției mandatului de aducere. Scopul principal al acestei măsuri este de a aduce persoana în fața organului judiciar pentru a fi ascultată sau pentru efectuarea unui act de urmărire penală. Cele două alineate nou introduse deturneză instituția mandatului de aducere de la finalitatea sa și o transformă într-o etapă de aducere la cunoștință a învinuirii, deși această etapă se realizează ulterior, înaintea primei audieri. Potrivit **art. 265 alin. (8) din Codul de procedură penală** mandatul de aducere cuprinde suficiente date astfel încât persoana supusă acestei măsuri să poată avea cunoștință despre motivul conducerii în fața organului judiciar, iar procedura aducerii la cunoștință a calității de suspect este reglementată de **art. 307 Cod de procedură penală**.

Apreciem că introducerea celor două alineate, alin. (13) și (14) la art. 265 din Codul de procedură penală contravine art. 1 alin. (5) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

50. Art. I pct. 179, prin raportare la art. 276 alin. (5¹) din Codul de procedură penală

„Art. 276 - (5¹) În caz de achitare, Statul va fi obligat la plata catre inculpat a cheltuielilor judiciare facute de acesta.”

În primul rând, semnalăm că dispoziția intră în conflict cu prevederea la art. 276 alin. (5), potrivit căreia „în caz de achitare, persoana vătămată sau partea civilă este obligată să plătească inculpatului și, după caz, părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de persoana vătămată sau de partea civilă”.

Or, „existența unor soluții legislative contradictorii și anularea unor dispoziții legale prin intermediul altor prevederi cuprinse în același act normativ conduc la încălcarea principiului securității raporturilor juridice, ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitatea normei, principiu ce constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept, astfel cum acesta este consacrat în mod expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală.” (Decizia nr. 26/2012)

În al doilea rând, art. 276 alin. (5¹) contravine art. 52 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia „statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare”. Astfel, textul extinde răspunderea patrimonială a statului în mod nepermis, în lipsa existenței erorii judiciare. Amintim, în acest sens, considerentele reținute în Decizia nr. 45/2018:

„Constituția prevede că statul răspunde pentru erori judiciare, **noțiune care presupune o abatere de o anumită gravitate de la interpretarea și aplicarea normelor legale, indiferent că sunt de procedură sau substanțiale, dar care produc consecințe grave asupra drepturilor și libertăților fundamentale.** Dacă în privința drepturilor absolute orice abatere produce consecințe grave, în privința altor categorii de drepturi fundamentale, legiuitorul trebuie să circumscrie condițiile care, întrunite fiind, denotă o încălcare de o gravitate ridicată, aptă/ capabilă să producă, la rândul ei, o vătămare de o anumită intensitate.”

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

51. Art. I pct. 181, prin raportare la art. 281 alin. (1) lit. b din Codul de procedură penală

„Art. 281 - (1) - b) competența materială și după calitatea persoanei, a organului de urmărire penală, competența materială și competența personală a instanțelor judecătorești, atunci când urmărirea penală, respectiv judecata a fost efectuată de un organ de urmărire penală / o instanță incompetentă după materie sau calitatea persoanei;”

Nulitatea actelor efectuate de un organ de urmărire superior într-o cauză de competența unui organ de urmărire penală inferior este nejustificată față de principiul controlului ierarhic

reglementat de art. 132 alin. (1) din Constituție în baza căruia își desfășoară activitatea procurorii și al art. 302 Cod de procedură penală care permite organului superior să efectueze acte de competență organului de urmărire penală inferior.

Apreciem că textul contravine art. 1 alin. (5), art. 21 alin. (3) și art. 132 alin. (1) din Constituție.

52. Art. I pct. 189, prin raportare la art. 290 alin. (1¹) din Codul de procedură penală

„(1¹) Pentru ca o persoană să beneficieze de dispozițiile referitoare la reducerea limitelor de pedeapsă denunțul trebuie să fie depus într-un termen de maxim 1 an de la data la care persoana a luat cunoștință de săvârșirea infracțiunii.”

Soluția normativă care limitează temporal beneficiul reducerii limitelor de pedeapsă ca urmare a depunerii unui denunț duce la descurajarea persoanelor care au cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni din a sesiza organele judiciare, fapt care încalcă principiul aflării adevărului, „adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept” (Decizia nr. 54/2009).

53. Art. I pct.190, prin raportare la art. 292 alin. (2) din Codul de procedură penală

Articolul 292 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Sesizarea din oficiu Art. 292. – [...]

(2) După sesizarea din oficiu, organul de urmărire penală înregistrează procesul verbal în evidențele sale și repartizează aleatoriu dosarul astfel format unui procuror.”

Art. 131 din Constituție prevede că: „(3) Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, **conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare**, în condițiile legii”.

Articolul 55 din CPP prevede că: „Organele de urmărire penală sunt: a) procurorul; b) **organele de cercetare penală ale poliției judiciare**; c) organele de cercetare penală speciale”.

Prin prezentul text se răstoarnă ierarhia constituțională, ajungând ca organul de cercetare penală ale poliției judiciare să dea dispoziții procurorului, repartizându-I spre soluționare cauze.

Reglementarea nu este previzibilă, nefiind clar și precis care este obiectul acesteia. Din analiza textului, rezultă că este posibilă repartizarea cauzei către procuror, de către organele de poliție, anterior înregistrării cauzei la parchet.

Formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, este dificil să se adopte legi redactate cu o precizie absolută, dar și cu o anume suplețe, însă caracterul mult prea general și, uneori, chiar eliptic nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Wingrove împotriva Regatului Unit*, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, par.55, sau

Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei*, par.59).

În același sens, prin Decizia nr.588 din 21 septembrie 2017 (publicată în Monitorul Oficial nr.835 din 20.10.2017) Curtea Constituțională a statuat: ”24. Referitor la critica autoarei excepției de neconstituționalitate privind lipsa de previzibilitate a textului de lege criticat, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale referitoare la art.1 alin.(5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013).”

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României. De asemenea, au fost încălcate art. 131 alin. (3) din Constituție.

54. Art. I pct. 192 și 193, prin raportare la art. 305 alin. (1) și 305 alin. (1¹) din Codul de procedură penală

„Art. 305. – (1) Când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege și se constată că nu exista vreunul dintre cazurile care împiedică exercitarea acțiunii penale prevăzute la art. 16 alin. (1) și sunt indicate numele persoanelor ce se presupune că ar fi săvârșit infracțiunea ce face obiectul sesizării, organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă. În cadrul audierilor autorului indicat sau cunoscut i se aplică corespunzător procedura prevăzută la art. 107 – 110.”

(1¹) În celelalte situații, altele decât cele menționate la alin. (1), organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă. În termen de maximum un an de la data începerii urmăririi penale cu privire la faptă organul de urmărire penală este obligat să procedeze fie la începerea urmăririi penale cu privire la persoană, dacă sunt îndeplinite condițiile legale pentru a dispune aceasta măsură, fie la clasarea cauzei.”

Dacă în formularea actuală art. 305 alin. (1) prevede că începerea urmăririi penale cu privire la faptă se dispune chiar dacă autorul este indicat sau cunoscut, în forma modificată cunoașterea făptuitorului devine o condiție obligatorie pentru începerea cercetării in rem, ceea ce înseamnă că de fiecare dată când nu va fi cunoscută identitatea celui care a săvârșit o

infracțiune, organul de urmărire penală nu va putea lua nicio măsură pentru ca circumstanțele faptei penale să fie elucidate, iar autorul să poată fi identificat și anchetat potrivit legii.

În ceea ce privește nou introdusul alineat (1¹), acesta prevede în prima teză că "În celelalte situații, altele decât cele menționate la alin. (1), organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la faptă", fără a menționa care sunt "celelalte situații" și lăsând să se înțeleagă că alin. (1) ar reglementa cazuri în care urmărirea penală poate începe direct cu privire la persoană, fapt care duce la încălcarea principiului calității legii.

De asemenea, stabilirea unei durate maxime de soluționare a cauzei nu se justifică în condițiile în care sub aspect procesual este deja reglementat remediul contestației privind durata procesului, iar sub aspect material este reglementată prescripția răspunderii penale. În acest context, soluția normativă consacrată la art. 305 alin. (1¹) este inexplicabilă, ducând la împiedicarea adevărului în cauză și la lăsarea în libertate a unor potențiali infractori periculoși.

Astfel, prin introducerea unui nou caz de clasare, constând în depășirea termenului de 1 an de la data începerii urmăririi penale *in rem*, se ignoră cu desăvârșire dreptul victimelor de a avea ele însele parte de o procedură echitabilă, încălcându-se, astfel, art. 124 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți*”, precum și principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009).

55. Art. I pct. 195, prin raportare la art. 307 alin. (1) din Codul de procedură penală
„Art. 307 - (1) *Persoanei care a dobândit calitatea de suspect i se aduc la cunoștință, înaintea primă audieră, această calitate, fapta pentru care este suspectată, cu descrierea tuturor elementelor constitutive ale acesteia și a probelor din care rezultă săvârșirea faptei, încadrarea juridică a acesteia, drepturile procesuale prevăzute la art. 83, încheindu-se în acest sens un proces-verbal. Lipsa acestor elemente atrage nulitatea absolută a actului de efectuare în continuare a urmăririi penale față de suspect.*”

Dispoziția introduce un paralelism legislativ, având în vedere că încălcările care atrag sancțiunea nulității absolute sunt prevăzute în mod limitativ la art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală.

În plus, considerăm că dispoziția este neclară sub aspectul termenului până la care nulitatea absolută poate fi invocată, sens în care semnalăm că art. 281 alin. (3) și (4) stabilesc două termene limită diferite, în funcție de cauza de nulitate incidentă. Considerăm că o eventuală interpretare în sensul că încălcarea prevăzută la art. art. 307 alin. (1) ar putea conduce la posibilitatea invocării nulității absolute în orice stadiu al procesului ar contraveni principiului securității raporturilor juridice și a termenului rezonabil de soluționare a procesului.

Pe cale de consecință, art. 307 alin. (1) încalcă prevederile art. 8 alin. (4) și art. 16 alin. (1) din Legea 24/2000, încalcă principiul securității juridice, prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție.

De asemenea, se ignoră principiul independenței judecătorilor, prevăzut la art. 124 alin. (3), prin eliminarea dreptului acestora de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților (a se vedea Decizia nr. 54/2009).

56. Art. I pct. 120, prin raportare la art. 209 alin. (11) din Codul de procedură penală

Art. 209 alin. (11) „Suspectului sau inculpatului reținut, la cerere, i se înmânează un exemplar al ordonanței prevăzute la alin. (10) împreună cu întregul material probator administrat.”

Textul astfel modificat este lipsit de claritate deoarece nu prevede dacă, în eventualitatea lipsei oricăror documente din interiorul materialului probator înmănat odată cu ordonanța prevăzută la art. 209 alin. (10) CPP, este atrasă nulitatea ordonanței sau se consideră neefectuată procedura înmănării acesteia, cu toate consecințele legale de rigoare. Măsura obligării de către legiuitor a înmănării întregului material probator administrat este excesivă deoarece implică un mare efort logistic de care se leagă aducerea la cunoștință a ordonanței prevăzute la art. 209 alin. (10) CPP, în condițiile în care lipsa acesteia din urmă atrage consecințe procedurale serioase. În esență, amestecarea unor operațiuni logistice de copiere și îndosariere a materialului probator, operațiuni care erau posibile și în varianta actuală a textului CPP dar în a cărui redactare nu aveau consecințe procedurale, aduce neclaritate legii penale mai ales în condițiile netratării distincte a efectelor unor eventuale omisiuni din cauze obiective a copiilor de pe materialul probator.

Mai mult, pregătirea obligatorie a materialului probator pentru înmănare odată cu ordonanța prevăzută la art. 209 alin. (10) CPP poate duce la tergiversarea procesului penal și nu respectă principiul dreptului la un proces desfășurat într-un termen rezonabil.

57. Art. I pct. 213, prin raportare la art. 335 alin. (1) din Codul de procedură penală

„Art. 335 - (1) Dacă procurorul ierarhic superior celui care a dispus soluția constată că au apărut fapte sau împrejurări noi din care rezultă că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia clasarea ulterior, dar nu mai târziu de 6 luni de la data la care a luat cunoștință de apariția faptei sau împrejurării noi, infirmă ordonanța și dispune redeschiderea urmăririi penale. Dispozițiile art. 317 se aplică în mod corespunzător. Redeschiderea este supusă confirmării, potrivit alin. (4).”

Prin modificarea legislativă propusă dispare posibilitatea ca procurorul ierarhic superior să infirme ordonanța și să dispună redeschiderea urmăririi penale pentru ipoteza care se regăsește în art. 335 alin. (1) din forma în vigoare, respectiv: „... **că nu a existat împrejurarea pe care se întemeia clasarea...**”. Consecința aplicării textului de lege modificator este aceea că de și nu exista niciun motiv de clasare, procesul penal se încheie fără aflarea adevărului, fără a avea parte de un proces echitabil, și, astfel, se încalcă prevederile art. 21 alin. (3) din Constituție.

Introducerea unui termen de decădere de 6 luni pentru redeschiderea urmăririi penale în ipoteza apariției unor fapte sau împrejurări noi din care rezultă că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia clasarea este inexplicabilă, ducând la împiedicarea aflării adevărului în cauză.

Astfel, dispoziția criticată nu realizează un just echilibru între interesul suspectului/inculpatului și cel al societății, în general, încălcând art. 124 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia „*Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți*”, precum și principiul aflării adevărului, „*adică dreptul la un proces echitabil al părții interesate în luarea în considerare a tuturor probelor administrate care contribuie la aflarea adevărului, și principiul dreptății, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție ca o valoare supremă a statului de drept*” (Decizia nr. 54/2009).

58. Art. I pct. 227, prin raportare la art. 370⁵ din Codul de procedură penală

„Art. 370⁵ - Dacă pe parcursul judecării cauzei se constată că actele sau probele efectuate sau administrate în cursul cercetării penale sunt lovite de nulitate, acestea sunt eliminate din cauză, indiferent de soluția pronunțată în cursul verificării prealabile.”

Potrivit art. 97 alin. (1) din Codul de procedură penală, „constituie probă orice **element de fapt** care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal”.

Fiind un element de fapt, proba nu este susceptibilă de a fi lovită de nulitate, sitagma folosită de legiuitor fiind non-juridică și improprie, contrară principiului securității juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

Se ignoră principiul independenței judecătorilor, prevăzut la art. 124 alin. (3), prin eliminarea dreptului acestora de a aprecia dacă într-o situație concretă s-a adus o vătămare esențială a drepturilor procesuale ale părților (a se vedea Decizia nr. 54/2009).

De asemenea, vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

59. Art. I pct. 229, prin raportare la art. 386 alin. (3) din Codul de procedură penală

„Art. 386 - (3) Schimbarea încadrării juridice a faptei nu poate fi pusă în discuție în privința altei situații de fapt decât cea reținută în Rețineriu. În cazul în care se constată că situația de fapt este diferită decât cea reținută la trimiterea în judecată se poate dispune reluarea urmăririi penale cu privire la acele fapte, dacă ele pot constitui o altă infracțiune.”

Stabilirea situației de fapt se urmărește în tot cursul procesului, și nu doar în faza de urmărire penală. Obligatorietatea reluării urmăririi penale de fiecare dată când în cursul judecății se constată existența unei noi împrejurări de fapt, care nu a fost cuprinsă în rechizitoriu, contravine art. 23 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia „*Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil*” și crește riscul prescrierii faptelor, cu consecința împiedicării aflării adevărului în cauză, și, în mod inerent, a încălcării art. 1 alin. (3) din Constituție.

60. Art. I pct. 259 prin raportare la art. 396 alin. (1)-(4) din Codul de procedură penală

Art. 396. – (1) Instanța hotărăște asupra învinuirii aduse inculpatului, pronunțând, după caz, condamnarea sau aplicarea unei măsuri educative, renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitarea, încetarea procesului penal.

(2) Condamnarea sau, după caz, aplicarea unei măsuri educative se pronunță dacă instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat.

(3) Renunțarea la aplicarea pedepsei se pronunță dacă instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 80 – 82 din Codul penal.

(4) Amânarea aplicării pedepsei se pronunță dacă instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat, în condițiile art. 83 – 90 din Codul penal.”

Prin noua formă propusă pentru dispozițiile art. 396 alin. 2, 3, 4 C.pr.pen. legiuitorul **a renunțat la stabilirea oricărui standard de probațiune** pentru pronunțarea unor soluții de aplicare a unei măsuri educative, renunțare la aplicarea pedepsei și amânare a aplicării pedepsei, deoarece art. 103 alin. 2 fraza a doua C.pr.pen. stabilește un astfel de standard doar pentru soluția de condamnare, lăsând loc arbitrariului în stabilirea acestor trei tipuri de soluții.

Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, a statuat că o dispoziție legală rebuie să fie precisă, neechivocă, să instituie norme clare, previzibile și accesibile, a căror aplicare să nu permită arbitrariul sau abuzul. Norma juridică trebuie să reglementeze în mod unitar, uniform, să stabilească cerințe minimale aplicabile tuturor destinatarilor săi. Or, în cazul de față, lăsând la latitudinea instanței criteriile pe baza cărora va stabili una dintre cele trei soluții, legea imprimă un caracter relativ, nepermis, procesului penal.

Se încalcă dispozițiile **art. 21 alin. (3), art. 23 alin. (11) și art. 124 din Constituție**, referitoare la dreptul la un proces echitabil, la prezumția de nevinovăție și la înfăptuirea justiției.

De asemenea, vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

62. Art. I pct. 235, prin raportare la art. 406 alin. (2) din Codul de procedură penală

(2) Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei, și se semnează de membrii completului care au participat la administrarea probelor și judecata în fond, precum și de grefier.”

Textul are caracter echivoc, încălcând standardele de claritate a legii, impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție. Necorelat cu art.394, nu ține cont de faptul că legea și nivelul protecției CEDO permit modificări obiective în compunerea completului. Intrarea în dezbateri presupune că membrii completului asigură garanțiile decurgând din dreptul de acces la justiție și

independența instanțelor pentru a rezolva cauza, iar în redactare sistematică modificările aduse (care au participat la administrarea probelor și judecata în fond) nu sunt clare, nici necesare.

61. Art. I pct. 236, prin raportare la art. 421 alin. (2) din Codul de procedură penală

„La articolul 421 se introduce un nou alineat, alin. (2), cu următorul cuprins:

„(2) Instanța de apel nu poate desființa sentința primei instanțe prin care s-a dispus achitarea inculpatului și nu poate pronunța o hotărâre de condamnare direct în apel decât dacă sunt readministrate probe sau administrate probe noi care să conducă la desființarea soluției de achitare a primei instanțe pentru infirmarea motivelor pentru care a fost dispusă achitarea.”

Completarea cu alin.(2) nu este necesară; standardul CEDO prevede administrarea directă a instanței care ar putea dispune condamnarea; redactarea alin.(2) este ambiguă. Practic, alin.(2) cere să se administreze probe pentru infirmarea motivelor care au condus la achitare, însă obiectul probațiunii este definit de art.98 C.pr.pen.; în plus, cercetarea judecătorească în apel respectă contradictorialitatea și principiile generale, astfel încât inculpatul achitat are posibilitatea de a indica eventuale probe noi, în contrapondere cu cele cerute de Ministerul Public. Principiul aprecierii probelor nu se bazează pe „infirmarea probelor”, ci pe libera apreciere, pe o valoare probantă care nu este prestabilită.

În perspectivă constituțională: afectarea accesului la justiție, pentru că pentru persoana vătămată sau MP nu este posibilă realizarea dublului grad de jurisdicție, devine condiționat. Se afectează principiul independenței instanțelor, ca și cel al securității juridice, de vreme ce o categorie de sentințe nu pot parcurge etapa controlului judecătoresc. Accesul la justiție trebuie să ofere instrumentele apte să rezolve drepturile și interesele legitime ale părților, păstrând egalitatea armelor, ceea ce devine iluzoriu pentru persoana vătămată, prin cerința infirmării probelor care au condus la achitare. De menționat că își găsește aplicarea și art.13 din convenția europeană a drepturilor omului – dreptul la un remediu efectiv.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

64. Art. I pct. 238, prin raportare la art. 425² din Codul de procedură penală

„Art. 425². – (1) Împotriva hotărârii prin care instanța de apel dispune măsura de siguranță a confiscării speciale ori a confiscării extinse direct în apel, inculpatul, procurorul sau persoanele ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate, pot face contestație numai în ceea ce privește măsura de siguranță.

(2) Procurorul poate face contestație în termen de 48 de ore de la pronunțare, iar inculpatul în termen de 48 de ore de la comunicare.

(3) În cazul persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate, termenul de 48 de ore curge de la data la care acestea au aflat despre hotărârea prevăzută la alin. (1).

(4) Contestația este suspensivă de executare. Contestația se soluționează în termen de 5 zile de la înregistrare, în ședință publică, cu participarea procurorului și cu citarea inculpatului și a părților interesate. Prevederile art. 425¹ se aplică în mod corespunzător.

(5) Contestația împotriva hotărârii prevăzute la alin. (1), pronunțată de Secția Penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție în apel, se soluționează de completul de 5 judecători.”

Calea de atac reglementată exclusiv pentru o categorie limitată de dispoziții din hotărârile definitive contrazice principiul securității juridice. Hotărârile pronunțate în apel sunt definitive, nu rezultă standarde explicate constituțional care justifică repunerea în discuție a dispozițiilor unei hotărâri definitive. Caracterul suspensiv de executare este o altă dimensiune a afectării acestui principiu, de vreme ce nici pentru contestația în anulare efectul suspensiv nu este automat, nici pentru revizuire.

65. Art. I pct. 239, prin raportare la art. 426 alin. (1) lit. i) din Codul de procedură penală

„Art. 426 – (1) Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

i) când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă sau când s-au pronunțat mai multe hotărâri judecătorești definitive prin care s-au soluționat cereri având același obiect.”

Completarea sau „când s-au pronunțat mai multe hotărâri judecătorești definitive prin care s-au soluționat cereri având același obiect” nu respectă principiul calității legii, este echivocă. Domeniul contestației în anulare îl reprezintă hotărâri pronunțate în apel, ceea ce semnifică pronunțare asupra raporturilor substanțiale (soluționează cauza în fond). „Cererile” – când sunt prevăzute cu cale de atac separată – sunt de natura contestației, deci nu intră în sfera contestației în anulare. Calea extraordinară de atac s-a caracterizat în acest sens, fără a fi nevoie – ca în cazul recursului în casație și revizuirii – de un articol distinct denumit „hotărâri supuse contestației în anulare”. Doctrina este unanimă în privința acestei caracterizări.

66. Art. I pct. 240, prin raportare la art. 426 alin. (2) – (4) din Codul de procedură penală

„(2) Cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b), d) teza a II-a și i) pot constitui temei al desființării hotărârii a cărei anulare se cere doar dacă nu au fost invocate pe calea apelului sau în cursul judecării apelului ori dacă, deși au fost invocate, instanța a omis să se pronunțe asupra lor.

(3) Prin excepție de la alin. (2), cazul prevăzut la alin. (1) lit. d) teza a II-a neinvocat pe calea apelului sau în cursul judecării apelului poate constitui motiv de contestație în anulare numai dacă cel care-l invocă s-a aflat în imposibilitatea de a-l invoca pe calea apelului sau în cursul judecării apelului.

(4) Prevederile alin. (1) lit. a) și c) – g) se aplică și în cazul hotărârilor prin care s-a soluționat contestația prevăzută la art. 425².”

De vreme ce procedura prevede faza admisibilității în principiu și judecarea contestației, redactarea prin paralelism cu art.438 alin. (2) C.pr.pen., nu impune o astfel de completare, cu atât mai mult cu cât natura contestației este de verificare a procedurii, nu a aspectelor substanțiale, prin prisma legalității. Astfel, se încalcă principiul securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

67. Art. I pct. 243, prin raportare la art. 438 alin. (1¹)-(1⁴) din Codul de procedură penală

„Art. 438 - (1¹) *Recursul în casație poate fi declarat numai în favoarea condamnatului în următoarele cazuri:*

1. când nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni sau când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o alta faptă decât cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecată,

2. când faptei săvârșite i s-a dat o greșită încadrare juridică;

3. când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o greșită aplicare a legii de natură să influențeze soluția procesului;

4. când s-a comis o eroare gravă de fapt;

5. când judecătorii de fond au comis un exces de putere, în sensul că au trecut în domeniul altei puteri constituite în stat.

(1²) De asemenea, pot fi atacate cu recurs în casație hotărârile definitive pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept prevăzut de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cauze similare.

(1³) Instanța, soluționând recursul în casație, verifică hotărârile atacate sub aspectul tuturor motivelor de casare prevăzute în alineatele precedente, punându-le în prealabil în discuția părților.

(1⁴) Recursul în casație în favoarea inculpatului poate fi declarat oricând.”

Căile extraordinare de atac (cu excepția revizuirii, în cazurile expres prevăzute) nu au caracter devolutiv. Or, prin prezenta dispoziție, legiuitorul introduce *de facto* o veritabilă cale de atac ordinară, care poate fi formulată oricând, fapt care contravine flagrant principiului securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, prin negarea autorității de lucru judecat a hotărârilor judecătorești definitive.

De asemenea, dispoziția încalcă principiul egalității în fața legii (art. 16 din Constituție) și principiul liberului acces la justiție (art. 21 din Constituție), următoarele considerente reținute în Decizia nr. 2/2017 fiind aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față:

„Curtea constată că soluția legislativă potrivit căreia cazul prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală poate fi invocat ca motiv de revizuire numai în favoarea persoanei condamnate sau a celei față de care s-a dispus renunțarea la aplicarea pedepsei ori amânarea aplicării pedepsei, cu excluderea posibilității revizuirii hotărârii de achitare, este de natură să înfrângă egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea dreptului fundamental de acces liber la justiție. Curtea observă, astfel, că excluderea posibilității invocării în defavoarea persoanei achitate a motivului de revizuire prevăzut de art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală - constând în descoperirea de fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la soluționarea cauzei și care dovedesc

netemeinicia hotărârii pronunțate în cauză - creează un tratament discriminatoriu pentru partea civilă din respectiva cauză față de părțile civile din alte cauze soluționate tot prin hotărâri definitive de achitare, dar cu privire la care sunt incidente motivele de revizuire prevăzute de art. 453 alin. (1) lit. b)-d) din Codul de procedură penală, și anume: hotărârea s-a întemeiat pe declarația unui martor, opinia unui expert sau pe situațiile învederate de un interpret, care a săvârșit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a cărei revizuire se cere, influențând astfel soluția pronunțată; ori un înscris care a servit ca temei al hotărârii a cărei revizuire se cere a fost declarat fals în cursul judecății sau după pronunțarea hotărârii, împrejurare care a influențat soluția pronunțată; sau un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de urmărire penală a comis o infracțiune în Pagina 6 din 8 legătură cu cauza a cărei revizuire se cere, împrejurare care a influențat soluția pronunțată. Cu privire la cele două categorii de părți civile menționate, Curtea reține că, deși se găsesc în situații similare, acestea beneficiază - din perspectiva posibilității de a formula calea extraordinară de atac a revizuirii - de un tratament juridic diferit, ceea ce este de natură a contraveni prevederilor art. 16 din Constituție, în condițiile în care tratamentul discriminatoriu nu-și găsește nicio justificare obiectivă și rezonabilă.

Sub aspectul asigurării egalității cetățenilor în exercitarea drepturilor lor procesuale, inclusiv a căilor de atac, Curtea a statuat în jurisprudența sa că, în instituirea regulilor de acces al justițiabililor la aceste drepturi, legiuitorul este ținut de respectarea principiului egalității cetățenilor în fața legii. Prin urmare, instituirea unor reguli speciale în ceea ce privește căile de atac nu este contrară acestui principiu, atât timp cât ele asigură egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea lor. Principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. El nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994). 3. Totodată, Curtea a statuat că art. 16 din Constituție vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor (Decizia nr. 53 din 19 februarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 224 din 3 aprilie 2002, Decizia nr. 1.615 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2012, Decizia nr. 323 din 30 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 467 din 29 iunie 2015, paragraful 19, și Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 841 din 24 octombrie 2016, paragraful 21).

Or, din perspectiva interesului de a cere și obține îndreptarea erorilor judiciare, părțile civile din cauzele în care sa pronunțat o hotărâre definitivă de achitare - a cărei netemeinicie ar putea fi dovedită pe baza faptelor sau împrejurărilor noi, în condițiile art. 453 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală - se află, sub aspectul recunoașterii liberului acces la justiție, într-o situație similară cu părțile civile din cauzele soluționate prin hotărâri definitive de achitare cu privire la care sunt incidente motivele de revizuire prevăzute de lit. b)-d) ale alin. (1) din art. 453 din Codul de procedură penală.

Așa cum a statuat Curtea în jurisprudența sa, liberul acces la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care justiția se desfășurează. Este adevărat că regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești sunt de competență exclusivă a legiuitorului, așa cum rezultă din prevederile art. 126 alin. (2) din Constituție - text potrivit

căruia „Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege” - și din cele ale art. 129 din Legea fundamentală, în conformitate cu care „Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”. Astfel, principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a utiliza aceste proceduri în formele și în modalitățile instituite de lege, însă numai cu respectarea regulii consacrate de art. 21 alin. (2) din Constituție, potrivit căreia nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție, ceea ce semnifică faptul că legiuitorul nu poate exclude de la exercitiul drepturilor procesuale pe care le-a instituit nicio categorie sau grup social (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994 și Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, paragraful 22, decizii citate anterior).”

68. Art I pct. 244, prin raportare la art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală

„Art. 453 - (1) Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, cu privire la latura penală, poate fi cerută când:....

f) hotărârea de condamnare s-a întemeiat pe o prevedere legală de incriminare care, după ce hotărârea a devenit definitivă, a fost declarată neconstituțională, în tot sau în parte sau într-o anumită formă de interpretare, de către Curtea Constituțională;”

Curtea Constituțională s-a pronunțat deja asupra soluției normative consacrate prin art. 453 alin. (1) lit. f) prin Decizia nr. 126/2016, declarând-o neconstituțională din următoarele considerente:

„Curtea reține că aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează atât situațiile juridice ce urmează a se naște – *facta futura*, cât și situațiile juridice pendinte, și, în mod excepțional, astfel cum vom arăta, acele situații care au devenit *facta praeterita*. În aceste condiții, Curtea reține că ***o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării acesteia - cauze pendinte***, în care respectivele dispoziții sunt aplicabile - indiferent de invocarea excepției până la publicarea deciziei de admitere, întrucât ceea ce are relevanță în privința aplicării deciziei Curții este ca raportul juridic guvernat de dispozițiile legii declarate neconstituționale să nu fie definitiv consolidat. În acest mod, efectele deciziei de admitere a instanței de contencios constituțional se produc erga omnes. ***În privința cauzelor care nu se află pe rolul instanțelor judecătorești la momentul publicării deciziei de admitere a Curții, fiind vorba despre un raport juridic epuizat - facta praeterita, Curtea reține că partea nu mai poate solicita aplicarea deciziei de admitere, întrucât decizia de admitere a Curții nu poate constitui temei legal pentru o acțiune în justiție, în caz contrar consecința fiind extinderea efectelor deciziei Curții pentru trecut.***

Curtea reține însă că, ***în mod excepțional, aplicarea pentru viitor a deciziilor sale vizează și cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate***, indiferent dacă până la momentul publicării în Monitorul Oficial a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea acestea au fost soluționate definitiv și irevocabil, de vreme ce, prin exercitarea căii extraordinare de atac a revizuirii, decizia Curții Constituționale se va aplica acestor cauze. (...).

În schimb, Curtea reține că, în ceea ce privește cauzele soluționate până la publicarea deciziei Curții Constituționale și în care nu a fost dispusă sesizarea Curții Constituționale

cu o excepție având ca obiect o dispoziție dintr-o lege sau ordonanță declarată neconstituțională, acestea reprezintă o facta praeterita, de vreme ce cauza a fost definitiv și irevocabil soluționată. Curtea reține că, din momentul introducerii cererii în instanță și până la soluționarea definitivă a cauzei, norma incidentă a beneficiat de o prezumție de constituționalitate, care nu a fost răsturnată decât ulterior pronunțării hotărârii prin care s-a tranșat în mod definitiv litigiul. Așa încât Curtea constată că incidența deciziei de admitere a instanței de contencios constituțional într-o atare cauză ar echivala cu atribuirea de efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art.147 alin. (4) din Legea fundamentală, și ar nega, în mod nepermis, autoritatea de lucru judecat care este atașată hotărârilor judecătorești definitive.

Curtea observă că, în dezacord cu jurisprudența instanței de contencios constituțional, precitată, și cu considerentele reținute în paragraful anterior, potrivit noilor norme procesual penale, respectiv art.453 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură penală, decizia Curții prin care s-a constatat neconstituționalitatea unui text de lege constituie motiv de revizuire indiferent dacă s-a invocat sau nu excepția de neconstituționalitate în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere (...).

Referitor la principiul autorității de lucru judecat, Curtea reamintește cele statuate prin Decizia nr.1470 din 8 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.853 din 2 decembrie 2011, și Decizia nr.365 din 25 iunie 2014, par.38, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.587 din 6 august 2014, astfel: “rămânerea definitivă a unei hotărâri judecătorești produce un efect pozitiv care constituie temeiul juridic al executării dispozitivului hotărârii și poartă denumirea de puterea lucrului judecat. De asemenea, tot ca urmare a pronunțării unei hotărâri definitive, se produce un efect negativ în sensul că se împiedică o nouă urmărire și judecată pentru faptele și pretențiile astfel soluționate, fapt care a consacrat regula non bis in idem, cunoscută sub denumirea de autoritatea lucrului judecat.” Așadar, instanțele superioare nu trebuie să își folosească dreptul de reformare decât pentru a corecta erorile de fapt sau de drept și erorile judiciare, și nu pentru a proceda la o nouă analiză a cauzei.(...)

*Curtea constată însă că, în reglementarea cazului de revizuire examinat - art.453 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură penală, deși intenția legiuitorului actual a fost de a da în continuare eficiență controlului de constituționalitate, **posibilitatea de a beneficia de efectele deciziei de admitere a Curții este necesar a fi circumscrisă sferei persoanelor care au declanșat acest control, anterior momentului publicării deciziei, în condițiile prevăzute de lege.** În acest sens este și jurisprudența recentă a Curții, respectiv Decizia nr.866 din 10 decembrie 2015, par.30, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 1 februarie 2016, potrivit căreia, “în cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecăți care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret.”*

*În aceste condiții, având în vedere importanța principiului autorității de lucru judecat, Curtea constată că, pentru a garanta atât stabilitatea raporturilor juridice, cât și o bună administrare a justiției, este necesar ca ceea ce a stabilit instanța de contencios constituțional, pe cale jurisprudențială, cu privire la condițiile în care se poate formula revizuire, în temeiul unei decizii de admitere a excepției de neconstituționalitate, să se transpună în cuprinsul normelor procesual penale examinate în prezenta cauză. Așadar, **Curtea reține că o decizie de constatare a neconstituționalității unei prevederi legale trebuie să profite, în formularea căii***

de atac a revizuirii, numai acelei categorii de justițiabili care a invocat excepția de neconstituționalitate în cauze soluționate definitiv până la publicarea în Monitorul Oficial a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea, cât și autorilor aceleiași excepții, invocate anterior publicării deciziei Curții, în alte cauze, soluționate definitiv, acest lucru impunându-se din nevoia de ordine și stabilitate juridică. (...)

În speță, Curtea constată că motivul substanțial și imperios care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat îl constituie decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate, pronunțată de instanța de contencios constituțional. Însă nereglementarea condiției ca excepția de neconstituționalitate să fi fost invocată în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere atribuie efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție, determină o încălcare nepermisă a autorității de lucru judecat, o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice - element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza Brumărescu împotriva României, par.61).”

Prin urmare, art 453 alin. (1) lit. f) încalcă art. 147 alin (4) și art. 1 alin. (5) din Constituție, prin faptul că permite revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, ca urmare a declarării neconstituționalității unei prevederi legale de incriminare aplicabile în cauză, inclusiv cu privire la justițiabilii care nu au invocat excepția de neconstituționalitate până la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României.

69. Art. I pct. 245, prin raportare la art. 453 alin. (1) lit. g) din Codul de procedură penală

„Art. 453 - (1) Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, cu privire la latura penală, poate fi cerută când:

.....

„g) neredactarea și/sau nesemnarea hotărârii de condamnare de judecătorul care a participat la soluționarea cauzei;”

Dispoziția aduce atingere autorității de lucru judecat atașată hotărârii judecătorești din rațiuni pur formaliste, generând o instabilitate nepermisă și fără precedent a raporturilor juridice, prin punerea în discuție a drepturilor și obligațiile stabilite prin hotărâri judecătorești definitive, deși în cauză nu s-a produs o eroare judiciară, nu au apărut împrejurări necunoscute instanțelor la judecarea cauzelor și nici nu s-a produs o eroare de procedură care să justifice revizuirea.

Articolul 406 din Codul de procedură penală (în vigoare) prevede:

„Redactarea și semnarea hotărârii

(1) Hotărârea se redactează în cel mult 30 de zile de la pronunțare.

(2) Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei, în cel mult 30 de zile de la pronunțare, și se semnează de toți membrii completului și de grefier.

(3) Dispozitivul hotărârii trebuie să fie conform cu minuta.

(4) În caz de împiedicare a vreunui dintre membrii completului de judecată de a semna, hotărârea se semnează în locul acestuia de președintele completului. Dacă și președintele completului este împiedicat a semna, hotărârea se semnează de președintele instanței. Când împiedicarea îl privește pe grefier, hotărârea se semnează de grefierul-șef. În toate cazurile se face mențiune pe hotărâre despre cauza care a determinat împiedicarea.

Așadar, există o contrarietate între prevederile art. 453 alin. (1) lit. g) din legea de modificare și prevederile art. 406 din Codul de procedură penală !

Dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

Astfel, art 453 alin. (1) lit. g) , încălcându-se prevederile art.8 alin. (4) și art.16 alin. (1) din Legea nr.24/2000, încalcă principiul securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

70. Art. I pct. 245, prin raportare la art. 453 alin. (1) lit. h) din Codul de procedură penală

„Art. 453 - (1) Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, cu privire la latura penală, poate fi cerută când:

.....

h) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă.”

Dispoziția nu respectă exigențele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește că următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.”

Semnalăm, în acest sens, că reglementarea revizuirii în cazul hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului face obiectul art. 465 din Codul de procedură penală.

71. Art. I pct. 257, prin raportare la art. 538 alin. (2¹) din Codul de procedură penală

„Art. 538 - (2¹) Efectul măsurilor reparatorii trebuie să plaseze persoana suspectată sau acuzată în aceeași poziție în care s-ar afla dacă nu s-ar fi produs încălcarea drepturilor sale.”

„Dreptul la repararea pagubei în caz de eroare judiciară” reglementează situația persoanei achitate definitiv, după rejudecare, or în alineatul introdus se face vorbire de „persoana suspectată sau acuzată”. În plus, în mod evident, reparația se face prin echivalent, repunerea în situația în anterioară fiind, în acest caz, imposibilă.

Prin urmare, dispoziția nu respectă exigențele principiului securității juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

Vă rugăm să constatați că legea a fost adoptată cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, veritabil criteriu de constituționalitate, dispozițiile legale încălcate fiind cele din art.8 alin. (4) din Legea nr.24/2000, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României.

72. Art. I pct. 259 prin raportare la art. 539 alin. (3) din Codul de procedură penală

Art. 539 - (3) Are dreptul la repararea pagubei si persoana impotriva careia, in cursul procesului penal, s-a luat o masura preventiva ori una asiguratorie daca, ulterior, parchetul a dispus clasarea ori instanta de judecata a dispus achitarea.”

Dispoziția contravine art. 52 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia „statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare”. Astfel, textul extinde răspunderea patrimonială a statului în mod nepermis, în lipsa existenței erorii judiciare. Aminim, în acest sens, considerentele reținute în Decizia nr. 45/2018:

*„Constituția prevede că statul răspunde pentru erori judiciare, **noțiune care presupune o abatere de o anumită gravitate de la interpretarea și aplicarea normelor legale, indiferent că sunt de procedură sau substanțiale, dar care produc consecințe grave asupra drepturilor și libertăților fundamentale.** Dacă în privința drepturilor absolute orice abatere produce consecințe grave, în privința altor categorii de drepturi fundamentale, legiuitorul trebuie să circumscrie condițiile care, întrunite fiind, denotă o încălcare de o gravitate ridicată, aptă/ capabilă să producă, la rândul ei, o vătămare de o anumită intensitate.”*

73. Art. I pct. 266, prin raportare la art. 598 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură penală

„Art. 598 - (1) Contestația împotriva executării hotărârii penale se poate face în următoarele cazuri:

.....

d) când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, inclusiv o lege penală mai favorabilă sau o decizie a Curții

Constituționale referitoare la conținutul infracțiunii pe care s-a întemeiat hotărârea penală pronunțată.”

Teza finală a art. 598 lit. d), referitoare la introducerea unui nou caz de contestație la executare constând în intervenția unei decizii a Curții Constituționale referitoare la conținutul infracțiunii pe care s-a întemeiat hotărârea penală pronunțată, permite rejudecarea unor procese finalizate cu hotărâri judecătorești definitive inclusiv cu privire la justițiabilii care nu au invocat excepția de neconstituționalitate până la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României.

Or, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, *„nereglementarea condiției ca excepția de neconstituționalitate să fi fost invocată în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere atribuie efecte ex tunc actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție, determină o încălcare nepermisă a autorității de lucru judecat, o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice - element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării”* (Decizia nr. 126/2016).

Pe cale de consecință, art. 598 lit. d) încalcă art. 147 alin. (4) din Constituție, referitor la efectele general obligatorii și pentru viitor ale deciziilor Curții, precum și art. 1 alin. (5), care consacră principiul securității juridice.

74. Art. II

„Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Dispozițiile prezentei legi se aplică tuturor cauzelor aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare și hotărârilor pronunțate până la această dată.

(2) Hotărârile pronunțate până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi supuse căilor de atac prevăzute de prezenta lege și vor fi analizate și sub aspectul motivelor reglementate de aceasta.

(3) Termenele pentru exercitarea căilor de atac declarate împotriva hotărârilor pronunțate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și pentru motivele prevăzute de aceasta încep să curgă la data intrării sale în vigoare.

(4) Instanțele competente să soluționeze căile de atac declarate potrivit prezentei legi și pentru motivele reglementate de aceasta sunt cele competente potrivit Legii nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare.”

Dispozițiile tranzitorii din proiectul de lege sunt neconstituționale, prin aceea că retroactivează, permițând atacarea unor hotărâri pronunțate până la data intrării lor în vigoare pe motive reglementate în legea nouă, contrar principiului constitucional statuat la art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia *„legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.”*

Astfel, instanța de contencios constituțional a reținut în jurisprudența sa că *„principiul neretroactivității legii este valabil pentru orice lege, indiferent de domeniul de reglementare al acesteia. Singura excepție pe care o îngăduie norma constituțională privește legea penală sau contravențională mai favorabilă”* (Decizia nr. 90/1999, Decizia nr. 228/2007, Decizia nr. 283/2007).

Așadar, numai legea penală nouă poate produce efecte retroactive, iar nu și legea de procedură. Prin urmare, art. II încalcă art. 15 alin. (2) din Constituție, referitor la principiul neretroactivității legii.

75. Legea încalcă dispozițiile art.1 alin.(4) din Constituția României referitoare la principiul securității juridice prin reglementările conținute în Art. III pct.1 cu referire la art.31 alin.(1) lit.b) și în Art. III pct.3 cu referire la art.54 alin.(1¹)

Ne întemeiem critica de neconstituționalitate referitoare la încălcarea principiului securității juridice cu consecința afectării dreptului fundamental la un proces echitabil prevăzut de art.21 alin.(3) din Constituție pe situația creată prin modificarea unei norme juridice conținută într-un act normativ neintrat în vigoare și nepublicat în Monitorul Oficial, aflat în procedură parlamentară de aprobare.

În concret, Parlamentul României a procedat, prin Art. III pct.1 și pct.3 din Legea, pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, la modificarea dispozițiilor art.31 alin.(1) lit.b) și ale art.54 alin.(11), prevederi conținute în Legea privind modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, act normativ neintrat în vigoare și aflat în procedură parlamentară de aprobare ca urmare a cererii de reexaminare formulată de Președintele României (Pl-x nr. 417/2017 - Propunere legislativă pentru modificarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară)

Exemplificăm situația art.31 alin.(1) la care ne-am referit anterior:

Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, text aflat în vigoare

ART. 31 (1) *În materie penală, completele de judecată se compun după cum urmează:*

b) pentru contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, completul de judecată este format dintr-un judecător;

Textul propus prin Legea de modificare și completare a Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară:

”La articolul 31 alineatul (1), litera b) se modifică și va avea următorul cuprins:

„b) pentru contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, completul de judecată este format din 2 judecători;”

Textul conținut în Legea de modificare și completarea a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară:

„ La articolul 31 alineatul (1), literele b), d) și f) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„b) pentru contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, completul de judecată este format din 2 judecători”

Această modalitate de reglementare este contrară dispozițiilor art.58 alin. (2) din Legea nr.24/2000 care dispune „în situații temeinic justificate, prin excepție de la prevederile alin.(1), actele normative de importanță și complexitate deosebită pot fi modificate, completate sau, după caz, abrogate de autoritatea emitentă și în perioada cuprinsă între data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, și data prevăzută pentru intrarea lor în vigoare, **cu condiția ca intervențiile propuse să între în vigoare la aceeași dată cu actul normativ supus evenimentului legislativ**” cât și ale art.61 alin.(1) din aceeași lege care arată că „modificarea sau completarea unui act normativ este admisă numai dacă nu se afectează concepția generală ori caracterul unitar al acelui act sau dacă nu privește întreaga ori cea mai mare parte a reglementării în cauză; în caz contrar actul se înlocuiește cu o nouă reglementare, urmând să fie în întregime abrogat”.

Este de domeniul evidenței că Parlamentul României avea obligația legală de a aștepta intrarea în vigoare a Legii pentru modificare a-și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară pentru a proceda la modificarea normelor antecitate.

Procedând în contra dispozițiilor art.58 alin. (2) și ale art.61 alin. (1) din Legea nr.24/2000, Parlamentul României a încălcat principiul securității juridice consacrat de art.1 alin.(4) din Constituția României. Pe cale de consecință vă rugăm să constatați neconstituționalitatea dispozițiilor art.III pct.1 cu referire la art.31 alin.(1) lit.b) și ale art.III pct.3 cu referire la art.54 alin.(1¹) din legea criticată.

În drept, ne întemeiem sesizarea pe dispozițiile art.133 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, cât și pe dispozițiile art. 15 alin. (1) și (2) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.